

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.3.6.2025

**Pan
Stanisław Denisiuk
Prezes Zarządu**

Zakład Usługowo-Handlowy
"Komunalnik" Sp. z o.o. w Reczu
ul. Promenada 4a
73-210 Recz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/082 Ochrona rzeki Iny i jej dopływów przed zanieczyszczeniami

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zakład Usługowo-Handlowy „Komunalnik” Sp. z o.o. ¹ , ul. Promenada 4a, 73-210 Recz.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Stanisław Denisiuk, Prezes Zarządu, od 14 marca 2025 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Gabriela Szozda, Prezes Zarządu, od 7 stycznia 2025 r. do 13 marca 2025 r. ³ Zenon Wróblewski, Prezes Zarządu, od 2 listopada 2016 r. do 6 stycznia 2025 r. ⁴
Zakres przedmiotowy kontroli	Odbiór, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, nieczystości ciekłych oraz wód opadowych i roztopowych, utrzymanie obiektów, zapobieganie zanieczyszczeniu i szkodom w środowisku rzeki Iny i jej dopływów oraz ich ograniczanie.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych ⁵ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁶ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontrolerzy	Marta Górską-Jaś, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/29/2025 z 14 stycznia 2025 r. Hubert Szreder, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/25/2025 z 14 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-2)

---

¹ Dalej: Spółka albo Przedsiębiorstwo.

² Dalej: Prezes.

³ Dalej: była Prezes.

⁴ Dalej: były Prezes.

⁵ 28 kwietnia 2025 r.; dalej: okres objęty kontrolą.

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁷ kontrolowanej działalności

Spółka realizowała na terenie Gminy Recz⁸ zadania w zakresie gospodarki ściekowej, jednak nie zawsze odbywało się to prawidłowo i rzetelnie, co mogło mieć wpływ na zagrożenie zanieczyszczeniem środowiska, w tym wód rzeki Iny.

Działalność w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Spółka prowadziła od dnia 1 lipca 2004 r. w oparciu o wymagane zezwolenie udzielone decyzją Burmistrza Recza⁹. W tym zakresie korzystała przede wszystkim z użyczonych jej infrastruktury stanowiącej własność Gminy (w tym oczyszczalni ścieków), posiadała także infrastrukturę wniesioną przez Gminę do Spółki aportem w postaci odcinków sieci kanalizacyjnych i stacji uzdatniania wody. W Spółce nie funkcjonował regulamin organizacyjny, mimo iż obowiązek jego wprowadzenia wynikał z umowy Spółki. Przedsiębiorstwo posiadało pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie oczyszczonych ścieków z oczyszczalni, nie posiadało natomiast, ani nie występowało o wydanie pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych, poprzez użyczoną jej przez Gminę sieć kanalizacji deszczowej, co stanowiło naruszenie art. 389 pkt 1 w zw. z art. 35 ust. 3 pkt 7 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne¹⁰.

Wielkość oczyszczalni gwarantowała techniczną możliwość przyjęcia i oczyszczenia wszystkich ścieków komunalnych i nieczystości ciekłych w stopniu ustalonym w posiadanym pozwoleniu wodnoprawnym¹¹ Spółka prowadziła wymagane pozwoleniem wodnoprawnym badania ilości i jakości odprowadzanych ścieków z prowadzonej oczyszczalni oraz stacji uzdatniania wody¹² i przekazywała ich wyniki, do Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska¹³ oraz do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie - Zarządu Zlewni w Stargardzie¹⁴, z wyjątkiem wyników ścieków, które powinny być przekazywane do Wód Polskich, pochodzących z SUW w Kraśniku. Nie zawsze jednak badania wykonywano prawidłowo i terminowo przesyłano ich wyniki do WIOŚ i Wód Polskich.

Użytkowana przez Spółkę nowa stacja zlewna spełniała wymogi określone w rozporządzeniu o stacjach zlewnych. Jednak przed jej uruchomieniem (jesienią 2023 r.), dowożone ścieki były przyjmowane w dwóch punktach niespełniających tych wymogów. Jakość dowożonych ścieków nie była wówczas badana (poza wyrwykowymi kontrolami wizualnymi), a ich objętość szacowano na podstawie pojemności beczkowozu. Podczas przyjmowania nieczystości nie stosowano także wymaganego wzoru potwierdzenia odbioru nieczystości ciekłych.

Spółka nie sporządzała projektów wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, o których mowa w art. 21 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹⁵. Książki obiektów budowlanych: budynku przepompowni wewnątrzzakładowej oraz oczyszczalni wraz ze znajdującymi się na jej terenie obiektami, założono dopiero odpowiednio w 2023 r. i 2022 r. Ich

---

⁷ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁸ Dalej także: Gmina.

⁹ Decyzja znak BM-7030/01/2004.

¹⁰ Dz.U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm., dalej: Prawo wodne.

¹¹ Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Stargardzie z dnia 13 stycznia 2020 r., znak SZ.ZUZ.3.421.71.4.2019.JF4, dalej także: pozwolenie dot. oczyszczalni.

¹² Dalej: SUW.

¹³ Dalej: WIOŚ.

¹⁴ Dalej: Wody Polskie lub PGW WP.

¹⁵ Dz. U. z 2024 r., poz. 757, dalej: ustawa o zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

brak przed tym okresem stanowił naruszenie art. 60b ust. 1 i 2 w zw. z art. 60 c ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁶. Spółka prowadziła wymagane przez ww. ustawę kontrole okresowe ww. obiektów, jednak nie prowadziła okresowych pięcioletnich kontroli budowlanych użyczonych jej i wniesionych aportem pozostałych sieci kanalizacji sanitarnych i deszczowych. Sieci te, jak i urządzenia oczyszczalni, nie zostały przez Spółkę w wymaganym zakresie ubezpieczone, mimo obowiązku wynikającego z zawartych z Gminą umów.

Zawierane przez Przedsiębiorstwo umowy na odprowadzanie ścieków, odbiór nieczystości ciekłych, a także o wprowadzanie nieczystości ciekłych do stacji zlewnej w sposób niewystarczający zabezpieczały przed odprowadzaniem do urządzeń kanalizacyjnych substancji, które mogłyby je uszkodzić lub powodować zagrożenie dla środowiska naturalnego, w tym z powodu braku zawarcia w nich wszystkich postanowień wymaganych przepisami rozporządzeń Ministra Infrastruktury w sprawie warunków wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych¹⁷. Spółka nie prowadziła lub prowadziła nierzetelnie kontrole ilości i jakości odprowadzanych ścieków bytowych i przestrzegania warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych. Przedsiębiorstwo nie podejmowało także działań w celu wykrycia nielegalnego odprowadzania wód opadowych kanalizacją sanitarną lub odprowadzania ścieków kanalizacją deszczową oraz nielegalnego podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej. W związku z prowadzoną działalnością w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych z terenów Gminy Recz, Przedsiębiorstwo terminowo składało do Burmistrza Recza kwartalne sprawozdania, o których mowa w art. 9o ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹⁸, jednakże wszystkie sporządzone za lata 2022-2024 sprawozdania nie były w pełni kompletne i zgodnie z ww. ustawą, a zawarte w nich dane nie zawsze zgodne z ewidencją Spółki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Odbiór, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, nieczystości ciekłych oraz wód opadowych i roztopowych, utrzymanie obiektów, zapobieganie zanieczyszczeniu i szkodom w środowisku rzeki Iny i jej dopływów oraz ich ograniczanie.

1.1 Odbiór, odprowadzanie i oczyszczanie: ścieków, nieczystości ciekłych oraz wód opadowych i roztopowych

Opis stanu faktycznego

1. Spółka została zawiązana 18 maja 2004 r. przez Gminę Recz¹⁹ na podstawie uchwały nr XVIII/126/04 Rady Miejskiej w Reczu z dnia 30 kwietnia 2004 r.²⁰ Celem powołanej Spółki była realizacja zadań własnych Gminy o charakterze użyteczności publicznej²¹, a przedmiotem jej działalności bieżące i nieprzerwane zaspakajanie zbiorowych potrzeb ludności, w tym: pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, zbieranie odpadów innych niż niebezpieczne, rekultywacja i zarządzanie

¹⁶ Dz. U. z 2025 r., poz. 418, ze zm., dalej: Prawo budowlane.

¹⁷ Z dnia 17 października 2002 r. (Dz. U. z 2020 r., poz. 939, obowiązywało do 11 września 2023 r.) oraz z dnia 4 sierpnia 2023 r. (Dz. U. poz. 1716), dalej: rozporządzenia o stacjach zlewnych.

¹⁸ Dz. U. z 2024 r., poz. 399, ze zm., dalej: ustawa o utrzymaniu czystości.

¹⁹ Dalej: Gmina lub Gmina Recz.

²⁰ W wyniku reorganizacji Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Reczu.

²¹ Wszystkie udziały w kapitale zakładowym Spółki objęte były przez Gminę Recz.

nieruchomościami wykonywane na zlecenie. Działalność Spółki była prowadzona na zasadach administracji zleconej.

(akta kontroli str. 25-33, 249-251, 3369-3378)

W Spółce nie wprowadzono regulaminu organizacyjnego, mimo iż obowiązek jego ustalenia przez Zarząd wynikał z umowy Spółki, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 31, 258, 3129)

Sprzedaż związana z gospodarką ściekową i oczyszczaniem ścieków wyniosła w 2022 r. 939,9 tys. zł przy kosztach 1 101,6 tys. zł (strata w wysokości 161,7 tys. zł) oraz w 2023 r. 1 266,1 tys. zł przy kosztach 1 239,3 tys. zł (zysk w wysokości 26,7 tys. zł). Na działalności związanej z wywozem nieczystości płynnych Przedsiębiorstwo osiągnęło zysk w wysokości: 0,31 tys. zł (w 2022 r.) oraz 9,3 tys. zł (w 2023 r.). Spółka dodatkowo zajmowała się m.in. oczyszczaniem sieci kanalizacji deszczowej w ramach zlecenia od Gminy Recz, z którego tytułu w 2022 r. osiągnęła zysk w wysokości 0,2 tys. zł, a w 2023 r. zanotowała stratę w wysokości 1,7 tys. zł. Ogółem osiągnięty w latach 2022-2023 zysk brutto wyniósł odpowiednio: 6,6 tys. zł oraz 114,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 66-83)

Spółka weszła w latach 2013-2019 w posiadanie części infrastruktury komunalnej poprzez wniesienie przez Burmistrza Recza aportu w postaci odcinków sieci sanitarnej, wodociągowej i stacji uzdatniania wody wraz z urządzeniami. Ponadto używała i dzierżawiła przekazywaną jej systematycznie część infrastruktury komunalnej Gminy, takiej jak kanalizacja sanitarna, deszczowa, wodociągowa - na podstawie zawartych z Gminą umów użyczenia i dzierżawy. Zgodnie z ww. umowami Przedsiębiorstwo zobowiązało się do używania przedmiotu umowy zgodnie z przeznaczeniem, dokonywania na własny koszt remontów oraz napraw i ubezpieczenia przedmiotu użyczenia. Spółka posiadała za cały okres objęty kontrolą ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, a także ubezpieczyła od wszystkich ryzyk budynki biurowe, stacje uzdatniania wody, budynki warsztatowe i przepompownię, z wyjątkiem sieci oraz urządzeń znajdujących się poza budynkami, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 40-65, 386-474, 2256-2285, 3026-3027, 3031-3039)

W latach 2022-2024 Przedsiębiorstwo zarządzało w szczególności siecią kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 29 035,99 m²². Posiadało także zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych z terenu Gminy Suchań, wydane decyzją Burmistrza Suchania oraz prowadziło tę działalność na terenie własnej Gminy²³.

(akta kontroli str. 60-65, 84-89, 446-469, 919, 3094-3096)

Na podstawie umowy użyczenia²⁴ Spółka prowadziła mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków, której przepustowość, zgodnie z projektem technicznym wynosiła 2 020 m³ na dobę. Pozwolenie dotyczące oczyszczalni zezwalało na wprowadzanie do ziemi oczyszczonych ścieków komunalnych w ilościach równych lub mniejszych niż 1 500 m³ średniodobowo i 602 300 m³ rocznie. Oczyszczano w niej ścieki doprowadzane siecią kanalizacji grawitacyjno- tłocznej z terenu miasta Recz oraz wsi Nętkowo, Grabowiec, Sokoliniec i Sicko. Wozami

---

²² Bez przyłączy o łącznej długości 28 168,96 m.

²³ Na podstawie art. 7 ust. 5 ustawy o utrzymaniu czystości.

²⁴ Umowa Nr 1/2012 z 2 maja 2012 r.

asenizacyjnymi Spółka dostarczała także do oczyszczalni nieczystości ciekłe odbierane z terenu Gminy Recz i Suchań. Jednocześnie zawarła umowy o wprowadzanie nieczystości ciekłych do stacji zlewnej (także tych spoza obszaru Gminy). W kontrolowanym okresie zawarto pięć takich umów. Ich przedmiotem było przyjmowanie nieczystości ciekłych celem poddania ich procesowi oczyszczenia i odprowadzenia.

(akta kontroli str. 66-83, 328-332, 451-465, 1092-1148, 2180-2192)

Na terenie Gminy Recz nie było podmiotów odprowadzających ścieki przemysłowe, do oczyszczalni dopływały jedynie ścieki bytowe oraz wody opadowe i roztopowe. Nominalna ilość ścieków dopływających do oczyszczalni w latach 2022-2024 systematycznie rosła i wynosiła rocznie odpowiednio: 98,878 tys. m³, 152,06 tys. m³ i 334,312 tys. m³. Po otwarciu nowej przepompowni 19 września 2023 r., wraz z zastosowaniem nowego przepływomierza, średnie kwartalne wskazania ilości ścieków za okres od IV kwartału 2023 r. do III kwartału 2024 r. wynosiły 86 022,5 m³, co stanowiło ok. 370% tych wartości w analogicznym okresie w latach 2022-2023 i ok. 323% wartości w analogicznym okresie w latach 2021-2022. Pomimo wynikających z odczytów wzrostów ilości ścieków, użytkowana przez Spółkę oczyszczalnia miała możliwości techniczne do przyjęcia i oczyszczenia tych ścieków w stopniu spełniającym parametry nałożone w pozwoleniu wodnoprawnym.

(akta kontroli str. 2864-2865, 2770, 2971-3023)

Były Prezes zeznał: *Nie wiem skąd wzięły się aż takie duże ilości ścieków. Próbowałem to wyjaśnić z dostawcą urządzeń przepompowni głównej, ale z rozmowy wynikało, że urządzenia działają prawidłowo, co wynikało z czasu pracy pomp i ich wydajności. Stary przepływomierz dwa razy był przesyłany do sprawdzenia i dostawaliśmy odpowiedzi, że działa prawidłowo. Po awarii w styczniu 2020 r. i naprawie nie przechodził kolejnej legalizacji. (...) nawet jak nie padał deszcz to ścieków i tak jest więcej niż sprzedajemy wody. (...). Ilość sprzedanej do odbiorców wody nawet z uwzględnieniem opadów atmosferycznych dalek nie uzasadniała tak dużej ilości ścieków.*

(akta kontroli str. 3123)

Prezes wyjaśnił: *Wzrost wartości odczytów wynika ze zwiększonego dowozu ścieków. Duży wzrost ilości ścieków uzależniony jest również od pogody, tzn. ilości opadów.*

(akta kontroli str. 3094)

Ilość nieczystości ciekłych dowiezionych taborem asenizacyjnym do oczyszczalni w latach 2022-2024 wyniosła kolejno: 6 078 m³, 23 351 m³ i 34 312 m³. Łączna ilość ścieków zafakturowanych w tym okresie wynosiła odpowiednio: 95 668 m³, 130 652 m³ i 91 805 m³.

(akta kontroli str. 90-223, 2770-2771)

Nowa stacja zlewna rozpoczęła funkcjonowanie od 15 listopada 2023 r. Uchwałą nr VII/44/24 Rady Miejskiej w Reczu z dnia 18 grudnia 2024 r. wyrażono zgodę na wniesienie aportem do Spółki m.in. dodatkowej przepompowni ścieków oraz punktu zlewnego ścieków dowożonych. Przed rozpoczęciem funkcjonowania nowej stacji zlewnej, dowożone ścieki zlewano do studni przed przepompownią wewnątrzzakładową oraz do studni zlokalizowanej na ul. Chyżej i tłoczono do oczyszczalni, co opisano w punkcie 7 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 903-909, 1049, 1948-1952, 2477, 3073-3086, 3122)

Na terenie Gminy Recz nie funkcjonowały przelewy burzowe. Na podstawie zawartych umów użyczenia²⁵ Spółce zostały przez Gminę użyczone odcinki sieci kanalizacji deszczowej o łącznej długości 740,5 m przy ulicach: Chyżej, Promenada, Kolejowej i Murarskiej. Spółka nie posiadała pełnej wiedzy co do dokładnej lokalizacji i przebiegu posiadanej kanalizacji deszczowej oraz nie występowała o wydanie pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych z tych sieci. Zagadnienia te opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 398-401,411-418, 441-445,451-465, 1038, 2219, 2771)

Konserwację i bieżące utrzymanie kanalizacji deszczowej Spółka realizowała od 2022 r., w ramach zawartych z Gminą Recz umów²⁶. Na ich podstawie do obowiązków Spółki należały m.in. konserwacja i płukanie kanalizacji deszczowej na terenie miasta Recz, bieżące naprawy i oczyszczanie studni kanalizacyjnych oraz dokonywanie ich regularnych przeglądów. Realizacja powyższych zadań Spółki była potwierdzana przez comiesięczne protokoły odbioru robót i oświadczenia Prezesa.

(akta kontroli str. 2223-2255, 2880-2955)

2. Spółka umożliwiała odbiór nieczystości ciekłych z terenów nieskanalizowanych przez stacje zlewne. Punkty zlewne były czynne od poniedziałku do piątku w godzinach od 07.00 do 23.00, a w soboty, niedziele i święta od 7.00 do 15.00. Po uruchomieniu nowej, zautomatyzowanej stacji zlewnej²⁷ możliwe było dokonywanie przez dostawców zarzutów całodobowo, przez siedem dni w tygodniu, co uwzględniono w nowo zawartych umowach.

(akta kontroli str. 1049, 1092-1170, 1948)

Przepustowość oczyszczalni pozwalała na oczyszczenie ścieków odprowadzanych przez sieć kanalizacji oraz za pośrednictwem stacji zlewnej. W latach 2022-2023 wynosiła ona 547,5 tys. m³, a w 2024 r. 549 tys. m³ rocznie. Ilość ścieków dopływających do oczyszczalni systematycznie rosła i wynosiła: 98,88 tys. m³ (2022 r.), 152,06 tys. m³ (2023 r.) i 334,47 tys. m³ (2024 r.). Pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie oczyszczonych ścieków określało maksymalną ich ilość na 602,3 tys. m³ rocznie.

Zapewniony został wymóg określony w art. 10 Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych²⁸ stanowiący, iż oczyszczalnie ścieków komunalnych (...) powinny być projektowane, budowane, eksploatowane i utrzymywane w sposób zapewniający wystarczającą wydajność w każdych normalnych warunkach klimatycznych.

(akta kontroli str. 328-332, 2770)

W kontrolowanym okresie nie stwierdzono zaistnienia awarii na skutek przeciążenia przepustowości sieci i urządzeń związanych z odbiorem ścieków oraz wód opadowych i roztopowych z nią związanych. Jednak w przypadku ulewnych deszczy dochodziło do wycieku ścieków przez położone wzdłuż ulic

---

²⁵ Umowy nr: 01/06 z 12 maja 2006 r., 02/07 z 1 sierpnia 2007 r., 01/2010 z 19 stycznia 2010 r., 1/2012 z 2 maja 2012 r.

²⁶ Umowy w sprawie powierzenia i uszczegółowienia zadań w zakresie utrzymania czystości i porządku, zieleni, kanalizacji burzowej na terenach należących do Gminy Recz nr: BM/7031/3/2022 z 31 grudnia 2022 r. (zgodnie z jej postanowieniami obowiązująca od początku 2022 r.), BM/6232/3/2022 z 28 grudnia 2022 r., BM/6232/3/2024 z 29 grudnia 2023 r., BM/6232/4/2025 z 30 grudnia 2024 r.

²⁷ 15 listopada 2023 r.

²⁸ Dz. U. UE. L. 191.135.40, ze zm.

włazy kanalizacji sanitarnej na skutek przedostawania się do niej nadmiaru wód opadowych. Zagadnienie to opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3096)

Poza powyższym zjawiskiem, obiekty i urządzenia służące do odprowadzania i oczyszczania działały ciągle, prawidłowo i bezawaryjnie, jednak ich stan techniczny nie zawsze odpowiadał wymogom określonym w pozwoleniach wodnoprawnych. W wyniku kontroli przeprowadzonej przez WIOŚ w okresie od 26 stycznia 2022 r. do 18 lutego 2022 r. stwierdzono, że mimo bezawaryjnego działania oczyszczalni ścieków, urządzenia były w złym stanie technicznym. Stwierdzono m.in. korozję metalowych elementów, uszkodzenie rury dosyłowej piaskownika, spękania i ubytki w betonowych elementach instalacji. Nadto wskazano na nieutrzymywanie rowu melioracji w należyтым stanie, poprzez wykaszanie jego skarp i dna oraz odmulanie. W wyniku kontroli WIOŚ przeprowadzonej²⁹ w okresie od 25 lutego 2025 r. do 4 kwietnia 2025 r. stwierdzono, że stan techniczny przepompowni głównej oraz stacji zlewnej nie budzą zastrzeżeń, jednak pozostałe urządzenia wchodzące w skład instalacji oczyszczania ścieków wykazują ślady zużycia. Nie stwierdzono jednak, aby powyższe stwarzało zagrożenie bezpieczeństwa użytkownika lub zagrożenie dla środowiska. Stwierdzono także, że zalecenia pokontrolne z 2022 r. zostały częściowo wykonane m.in. poprzez prace utrzymaniowe rowu melioracji, naprawienie nieszczelności rury dosyłowej ścieków surowych i przystąpienie do usuwania pęknięć i ubytków betonu. W sprawozdaniu z działalności Spółki za 2022 r. wskazywano, że konieczna jest kompleksowa modernizacja oczyszczalni lub budowa nowej m.in. ze względu na jej energochłonność.

(akta kontroli str. 268-290, 3138-3333)

Spółka nie przeprowadzała w latach 2022-2025 istotnych remontów sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni, zajmując się jedynie bieżącym jej utrzymaniem. Nakłady ponoszone w tym zakresie dotyczyły m.in. zakupów elementów eksploatacyjnych, napraw, nabycia usług dotyczących czyszczenia rowu przy oczyszczalni i czyszczenia ciśnieniowego.

(akta kontroli str. 1038, 2746-2765)

Były Prezes zeznał: *Inwestycje są po stronie Gminy. My wykonywaliśmy bieżące naprawy na około 20 tys. zł, tj. remont szafki sterującej napowietrzaniem tzw. rowu.*

(akta kontroli str. 3123)

W kontrolowanym okresie nie odnotowano awarii oczyszczalni ścieków lub innych urządzeń związanych z oczyszczaniem ścieków, w wyniku których ścieki były odprowadzane do środowiska z naruszeniem norm ustalonych w pozwoleniu wodnoprawnym.

(akta kontroli str. 259, 2771)

W wyniku zleconych przez Gminę Recz badań laboratoryjnych na obecność benzo(ghi)peryleny oraz benzo(b)fluorantenu, w próbkach pobranych 12 listopada 2024 r. ujawniono zawartość ww. substancji należących do węglowodorów aromatycznych (WWA) w ściekach dostarczanych do oczyszczalni spoza terenu Gminy przez jednego z przedsiębiorców. Substancje te nie były objęte wymogiem badania w posiadanym przez Spółkę pozwoleniu wodnoprawnym. W punktach pomiarowo-kontrolnych na rzece Inie poniżej Recza stwierdzono podwyższony poziom benzo(ghi)peryleny oraz benzo(b)fluorantenu. Badania stwierdziły obecność benzo(ghi)peryleny w ilościach dochodzących do 0,042 µg/l i benzo(b)fluorantenu w ilości

---

²⁹ Na zlecenie NIK w trybie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

0,0273 µg/l. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych³⁰ (w zał. 14) maksymalne dopuszczalne stężenie w wodzie ww. substancji to odpowiednio 0,0082 µg/l i 0,017 µg/l. Jednocześnie badania zlecone przez Gminę Recz i wykonane w lutym 2025 r. wykazały brak przekroczeń tych substancji w wodzie płynącej powyżej miasta oraz zawartość tych substancji w próbkach osadu ściekowego pobranego na terenie oczyszczalni. Powyższe wskazywało na prowadzoną przez Spółkę oczyszczalnię, jako źródło zanieczyszczeń. W pobranych od tego samego przedsiębiorcy 25 września 2024 r. próbkach stwierdzono także wysoki wskaźnik BZT₅ i ChZT wynoszący odpowiednio 1 227 mg/l O₂ i 3 530 mg/l O₂. W badaniach zleconych przez Spółkę i wykonanych 20 lutego 2025 r. zawartość w ChZT w ściekach surowych dostarczonych wynosiła 7 580 mg/l O₂.

(akta kontroli str. 1027, 1035, 2168-2179, 2766-2768, 3365-3368)

W umowach zawartych z podmiotami dostarczającymi nieczystości ciekłe na stację zlewną nie określono maksymalnego stężenia ww. wskaźników i opłat dodatkowych za stwierdzone przekroczenia. W ocenie NIK zawarcie takich zapisów mogłoby przyczynić się do wykrycia złej jakości dowożonych ścieków i do stwierdzenia obecności w ściekach oczyszczonych innych substancji, niż objętych obowiązkiem badania w pozwoleniu wodnoprawnym.

Były Prezes zeznał: *Nie miałem wcześniej sygnałów, aby ścieki przywożone (...) z Poligonu były zanieczyszczone. Aczkolwiek po rozmowie z obecnym Burmistrzem (...), zleciłem podstawowe badanie na ściekach dowożonych z Poligonu, które wynikają z pozwolenia wodnoprawnego, we wrześniu 2024 r.*

(akta kontroli str. 3121-3122)

W toku kontroli NIK, 7 kwietnia 2025 r. umowa z ww. przedsiębiorcą została przez Spółkę rozwiązana z powodu stwierdzenia braku zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych z terenu gminy, w której świadczył usługi.

(akta kontroli str. 3419-3422)

Spółka nie opracowywała wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w jej posiadaniu³¹, pomimo obowiązku wynikającego z art. 21 ustawy o zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Ze względu na duży zakres prac remontowo inwestycyjnych na sieci wodnej oraz stacjach uzdatniania wody, na konieczność sporządzenia planów wskazywano również w sprawozdaniach działalności Spółki za lata 2022-2023. Zagadnienie to opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1043)

W latach 2022-2025 Spółka nie wyrażała zgody na odprowadzanie wód opadowych do kanalizacji sanitarnej oraz nie zamykała przyłączy kanalizacyjnych. Wobec braku należytej realizacji obowiązku prowadzenia regularnej kontroli ilości i jakości odprowadzanych ścieków oraz kontroli przestrzegania warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych,

---

³⁰ Dz.U. poz. 1475.

³¹ Dalej: Wieloletni plan rozwoju i modernizacji.

Spółka nie miała możliwości stwierdzenia zaistnienia przesłanki uzasadniającej zamknięcie przyłączy, o czym szerzej w pkt 3 wystąpienia.

(akta kontroli str. 1049-1050)

3. W kontrolowanym okresie Spółka zawierała umowy na wprowadzanie nieczystości ciekłych do stacji zlewnej, odprowadzanie ścieków oraz wywóz nieczystości płynnych.

Umowy o wprowadzanie nieczystości ciekłych do stacji zlewnych zawierały zapisy mające na celu zabezpieczenie przed odprowadzaniem substancji, które mogłyby powodować zagrożenie dla środowiska naturalnego, tj m.in. o niedopuszczalności dowożenia mieszaniny nieczystości bytowych z przemysłowymi oraz dostarczaniu nieczystości zawierających kwasy, chemikalia, smary, kleje i inne zanieczyszczenia nie poddające się biologicznemu oczyszczeniu. Przewidziano także odpowiedzialność dostawcy za awarię powstałą na skutek dostarczenia nieczystości powodujących unieruchomienie ciągu biologicznego lub mechanizmów oczyszczalni ścieków. Zastrzeżono umownie możliwość wyrwkowych badań ścieków przez Spółkę, przy czym wynik negatywny miał skutkować wygaśnięciem umowy. Pomimo powyższych regulacji, zawierane przez Spółkę umowy nie spełniały wymagań określonych w rozporządzeniach o stacjach zlewnych i nie w pełni zabezpieczały przed wprowadzaniem do oczyszczalni substancji stanowiących zagrożenie dla środowiska, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W toku realizacji zawartych umów, przed otwarciem nowej stacji zlewnej, Spółka nie stosowała także określonych rozporządzeniami wzorów potwierdzenia odbioru nieczystości, a prowadzona dokumentacja dotycząca przyjmowanych nieczystości nie była w pełni rzetelna. Powyższe szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 363-371, 1092-1148)

Wobec braku wyznaczenia w zawartych umowach o wprowadzanie nieczystości ciekłych do stacji zlewnej maksymalnych dopuszczalnych wartości ładunku zanieczyszczeń, nie określono w nich opłat za stwierdzone przekroczenia. Umowa przewidywała natomiast jej wygaśnięcie w przypadku negatywnych wyników badań próbek, przy czym określała jakie materiały i substancje nie mogą znajdować się w dowożonych nieczystościach ciekłych. Tylko w jednym przypadku, 17 maja 2022 r. Spółka rozwiązała umowę o wprowadzanie nieczystości ciekłych z dostawcą w związku ze stwierdzeniem nieodpowiedniej jakości nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str. 1109, 2650)

Spółka w kontrolowanym okresie przed podpisaniem umowy o wprowadzanie nieczystości ciekłych do stacji zlewnych weryfikowała czy dany podmiot posiada ważne pozwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych.

Spółka odbierała nieczystości ciekłe z terenów wojskowych, położonych poza jej granicami administracyjnymi od dostawcy, który posiadał jedynie zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników i transportu nieczystości ciekłych z terenu Gminy Recz. W latach 2022-2023 ww. nieczystości Spółka zgłaszała w sprawozdaniach do Burmistrza Recza³² jako odebrane z terenu Gminy, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 96-146, 1119-1131)

---

³² Składanych na podstawie art. 9o ustawy o utrzymaniu czystości.

Umowy o odprowadzanie ścieków zawierały zapisy nakładające na odbiorcę usług obowiązki w postaci m.in. niewprowadzania ścieków niespełniających obowiązujących norm do urządzeń kanalizacyjnych pod rygorem naliczenia opłat dodatkowych oraz odprowadzania ścieków spełniających określone prawem wymagania. Zastrzeżono również prawo Spółki do dokonywania przeglądów, badań i pomiarów oraz przewidziano kary umowne za bezumowne wprowadzanie ścieków. Integralną częścią umów był regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków³³.

(akta kontroli str. 372-383)

Zgodnie z procedurą określoną ww. regulaminem, osoba ubiegająca się o przyłączenie do sieci składała wnioski, a Przedsiębiorstwo określało dla wnioskodawcy warunki techniczne przyłączenia, obejmujące m.in. jakość odprowadzanych ścieków. Po uzgodnieniu projektu budowlano-wykonawczego, odbiorze technicznym i podpisaniu umowy, Spółka uruchamiała przyłącze (o ile zostało wykonane zgodnie z wydanymi warunkami przyłączenia) i rozpoczynała odprowadzanie ścieków. Wbrew ww. zapisom w kontrolowanym okresie Spółka nie określała wymagań dotyczących jakości odprowadzanych ścieków, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Regulamin zastrzegał możliwość zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego w przypadkach określonych w art. 8 ustawy o zbiorowym odprowadzaniu ścieków, w tym w przypadku gdy jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa.

(akta kontroli str. 348-358, 3381-3416)

Umowy o wywóz nieczystości płynnych nie zawierały żadnych zapisów mających na celu zabezpieczenie przed odprowadzaniem substancji, które mogłyby powodować zagrożenie dla środowiska naturalnego. Przewidywały jedynie obowiązek utrzymania zbiornika bezodpływowego w sprawnym stanie technicznym. Zagadnienie opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 384-385)

Spółka w latach 2022-2025 nie prowadziła działalności kontrolnej w celu wyeliminowania przypadków niezgodnego z prawem odprowadzania wód opadowych kanalizacją sanitarną lub odprowadzania ścieków kanalizacją deszczową oraz nielegalnego podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej.

W kontrolowanym okresie nie prowadziła także regularnie i rzetelnie kontroli ilości i jakości odprowadzanych ścieków oraz kontroli przestrzegania warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 ww. ustawy o zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Zagadnienia opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Spółka nie sprawdzała także rzetelnie realizacji obowiązków określonych w umowach na odprowadzanie ścieków, dotyczących dostarczania nieczystości do stacji zlewnych oraz nałożonych w regulaminie odprowadzania ścieków na terenie Gminy. Jedynie w przypadku odbierania nieczystości ciekłych z wozów asenizacyjnych prowadziła wyrywkowe kontrole, polegające na wizualnej ocenie dowożonych nieczystości. W latach 2022-2024 nie zlecała, poza jednym przypadkiem, badań laboratoryjnych dowożonych nieczystości. Pierwsze takie badanie zostało przez Spółkę zlecone we wrześniu 2024 r., po wykryciu w rzece Inie zanieczyszczeń węglowodorami aromatycznymi, a kolejne w styczniu

---

³³ Wprowadzony uchwałą Rady Miejskiej w Reczu nr XVIII/84/20 z 29 stycznia 2020 r.

2025 r., w toku kontroli NIK. Zagadnienia te opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1049-1050, 2648-2649, 2766, 2768, 2774)

4. Spółka posiadała:

- 1) zezwolenie Burmistrza Recza na prowadzenie działalności zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków wydane na czas nieoznaczony od dnia 1 lipca 2004 r.:
- 2) pozwolenie wodnoprawne na usługę wodną polegającą na wprowadzaniu do ziemi – rowu melioracji wodnych „R-C” w Gminie Recz oczyszczonych ścieków komunalnych z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni, obsługującej miejscowości: Recz, Nętkowo, Sicko, Sokoliniec:
- 3) pozwolenia wodnoprawne w zakresie wprowadzania do ziemi wód popłucznych z SUW³⁴.

(akta kontroli str. 84-87, 328-332, 1065-1091)

Przedsiębiorstwo nie zawsze prawidłowo realizowało obowiązki wynikające z pozwolenia dotyczącego odprowadzania oczyszczonych ścieków z oczyszczalni. Kontrola WIOŚ³⁵ przeprowadzona w okresie od 25 lutego 2025 r. do 4 kwietnia 2025 r. wykazała, że próbki pobierane były w korycie zlewowym (a nie jak określono w ww. pozwoleniu w studzience rewizyjnej za oczyszczalnią), co związane było ze zmianą sposobu ich pobierania z ręcznego na automatyczny w marcu 2023 r. Badania próbek średniodobowych w okresie co najmniej od 30 stycznia 2023 r. wykonywano ponadto metodą poboru próbki średniodobowej proporcjonalnie do czasu, podczas gdy zgodnie z pozwoleniem, powinny być wykonywane proporcjonalnie do przepływu. Zagadnienia opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3138-3333)

Spółka utrzymywała w należyтым stanie rów melioracji³⁶ poprzez wykaszanie skarpi, dna rowu oraz odmulaniu dna rowu i informowała o wykonywaniu prac właściwy organ Nadzoru Wodnego. Badania wykonane przez WIOŚ wykazały w czasie kontroli znaczny ładunek fosforu w ilości 4,3 mg/l, jednak nie był on normowany w pozwoleniu dotyczącym oczyszczalni. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych³⁷ określa dopuszczalną wartość fosforu ogólnego na poziomie 2 mg P/l, przy czym dotyczy to średniej rocznej wartości w ściekach.

Przedsiębiorstwo prowadziło zeszyt eksploatacji oczyszczalni ścieków, w którym odnotowywano terminy analiz ścieków, awarie i inne czynności związane z bieżącą eksploatacją oczyszczalni, jednak nie odnotowywano w nim wymaganych pozwoleniem odczytów przepływomierza oraz wyników

---

³⁴ Na działkach w obrębach: Sulibórz (decyzje OŚ.6341.60.2012.II i SZ.ZUZ.3.4210.56.3.2022JF), Pomień (decyzja OS.6341.38.2016.II), Pamięcin (decyzja OS.6341.39.2016.II), Sokoliniec (decyzja OS.6341.40.2016.II), Kraśnik (decyzja OS.6341.30.2017.II), Słutowo (decyzje OŚ.6341.36.2013.II i SZ.ZUZ.3.4210.191.3.2022JF).

³⁵ Zlecona przez NIK na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK, dalej: kontrola WIOŚ z 2025 r.

³⁶ Na odcinku 40 metrów od wylotu do rowu.

³⁷ Dz. U. poz. 1311, dalej: rozporządzenie w sprawie substancji szczególnie szkodliwych.

przeprowadzonych analiz próbek ścieków. Dane te były ewidencjonowane poza zeszytem eksploatacji, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2286-2320, 2321-2586, 3138-3333)

Spółka wykonywała także obowiązki pobierania i analizy ścieków (wód popłucznych z SUW) wynikające z udzielonych pozwoleń wodnoprawnych na ich odprowadzanie do ziemi, jednak nie zawsze były one wykonywane z wymaganą częstotliwością, określoną w ww. pozwoleniach wodnoprawnych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1068-1074, 1086-1091, 3112)

W zakresie ścieków odprowadzanych z oczyszczalni, w kontrolowanym okresie, została zachowana wynikająca z pozwolenia wodnoprawnego ich ilość i jakość. Także badanie przeprowadzone przez Centralne Laboratorium Badawcze Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w toku kontroli WIOŚ z 2025 r., przeprowadzonej na zlecenie NIK wykazało, że próbki jakości ścieków pobrane w dniach 25-26 lutego 2025 r. spełniają wymagania określone w posiadanym przez Spółkę pozwoleniu wodnoprawnym dotyczącym oczyszczalni (tj. zawiesiny ogólne: 15 mg/l, ChZT: 46,3 mg/l, BZT₅: 8 mg/l). W stosunku do odprowadzanych wód popłucznych SUW, poza jednym przypadkiem przekroczenia dopuszczalnej w pozwoleniu wodnoprawnym ilości zawiesin³⁸ (co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*) nie odnotowano przekroczeń parametrów jakości wód popłucznych.

(akta kontroli str. 1477, 3146, 3225-3226)

W oczyszczalni ścieków stosowano przepływomierz, który umożliwiał pomiar ilości i temperatury wprowadzanych ścieków, które były odnotowywane w zeszycie prób osadów czynnych. Spółka zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym prowadziła zestawienia ilości wprowadzanych ścieków (dobowych, kwartalnych i rocznych). Pomiar średniodobowej temperatury ścieków był także dokonywany przez akredytowane laboratorium w trakcie realizacji zleczanych badań. W przypadku ścieków dowożonych na nową stację zlewną, ich przewodność, pH oraz temperatura była mierzona przez odpowiednie urządzenie i zapisywana w systemie.

(akta kontroli str. 1381-1425, 2786-2845, 3026, 3040-3058, 3073-3086)

Wszystkie naliczone Spółce opłaty za usługi wodne polegające na odprowadzaniu ścieków zostały uiszczone w pełnej wysokości i wymaganym terminach.

(akta kontroli str. 475-902, 3108-3110)

5. Przedsiębiorstwu nie naliczono w kontrolowanym okresie opłat podwyższonych w związku z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu dotyczącym oczyszczalni.

W związku z prowadzoną oczyszczalnią prowadzone były pomiary ilości i jakości ścieków do wód rzeki Iny W latach 2022-2024 były one wykonywane cztery razy w roku, w regularnych odstępach czasu, tj. zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych. W zakresie

---

³⁸ W obrębie Sokoliniec, badanie z 10 sierpnia 2022 r. wykazało 45 mg/l przy dopuszczalnym parametrze mniejszym lub równym 35 mg/l. W kolejnym badaniu przeprowadzonym 10 sierpnia 2023 r. normy zawiesin były spełnione.

prowadzonej oczyszczalni, pobierano odpowiednią liczbę próbek, a badania przeprowadzały uprawnione do tego podmioty³⁹.

Prezes wyjaśnił: *Harmonogram badań uzgadniany jest pod koniec każdego roku. Na początku miesiąca, w którym przypada wykonanie badań, uzgadniamy telefonicznie datę poboru prób. Laborant programuje urządzenie (godzinę i częstotliwość poboru) i je zamyka, pracownicy spółki nie mają dostępu do urządzenia.*

(akta kontroli str. 3025)

W związku z eksploatacją SUW oraz obowiązkiem wynikającym z wydanych pozwoleń wodnoprawnych, prowadzono także pomiary ilości i jakości ścieków odprowadzanych wód popłucznych..

(akta kontroli str. 1221-1380, 2587-2639, 3112-3113)

Spółka terminowo przekazywała wyniki ww. pomiarów do Wód Polskich, zgodnie z obowiązkiem, o którym mowa w art. 304 ust. 1 pkt 1 Prawa wodnego, stosując poprawną formę i układ, w zakresie odprowadzania ścieków z oczyszczalni. W przypadku jednej SUW⁴⁰ (z sześciu) pomiarów w zakresie wód popłucznych nie przekazano do Wód Polskich. Pomiary ilości i jakości ścieków pochodzących z oczyszczalni, przekazywane do WIOŚ na podstawie art. 304 ust. 1 pkt 2 lit. c Prawa wodnego, były ujęte na prawidłowym formularzu i zawierały kompletne dane, jednak formularze dotyczące dwóch z 12 wyników badań przesłano do WIOŚ po upływie ustawowego terminu. Ponadto po wymianie przyrzędu pomiarowego (19 września 2023 r.) nie uwzględniono tego faktu w formularzach. Powyższe zagadnienia opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1221-1377, 1381-1596, 3113)

Pomiary ilości i jakości ścieków (wód popłucznych) z SUW do 7 marca 2024 r. nie były przesyłane przez Spółkę do WIOŚ. Ze względu na powyższe, do WIOŚ nie przesłano 17 z 33 pomiarów wykonanych w latach 2022-2024. Na 16 przekazanych wyników dotyczących wód popłucznych sześć przekazano z uchybieniem ustawowego terminu. Wyniki badań z SUW były przekazywane do WIOŚ bez zastosowania formularza określonego w rozporządzeniu. Zagadnienie to opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2587-2642,3112)

W latach 2022-2025 Spółka, jako podmiot obowiązany do ponoszenia opłat za usługi wodne, składała do Wód Polskich oświadczenia w celu ustalenia wysokości opłat za wprowadzanie do ziemi ścieków z terenu prowadzonej oczyszczalni w ustawowych terminach, wynikających z art. 552 ust. 2b Prawa wodnego. Składane w trybie art. 552 ust 2a pkt 2 i ust. 2b pkt 1 Prawa wodnego do Wód Polskich oświadczenia sporządzone zostały zgodnie ze wzorami zamieszczonymi w Biuletynie Informacji Publicznej Wód Polskich. Były one terminowo przesyłane do PGW WP, z wyjątkiem wód popłucznych z SUW w Kraśniku, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1616-1945)

Powyższe oświadczenia zawierały kompletne dane określone w art. 552 ust. 2c Prawa wodnego, jednak nie zawsze podawano w nich prawidłowe wartości. Zagadnienie to opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 558-559, 754-756, 885, 889-900, 1642-1653, 2772-2773, 3106, 3024-3025, 3064-3072)

---

³⁹ Próbki do badań jakości odprowadzanych ścieków pobierał i przechowywał akredytowany podmiot zewnętrzny.

⁴⁰ SUW w Kraśniku.

Podstawę do podania pochodzących z oczyszczalni ilości substancji wprowadzonych ze ściekami do wód lub do ziemi w oświadczeniach, o których mowa w art. 552 ust 2a pkt 2 i ust. 2b pkt 1 Prawa wodnego stanowił iloczyn określonej w kwartalnym badaniu zawartości substancji w ml/g i ilości ścieków wprowadzonych w danym kwartale.

W latach 2022-2024 ładunek zanieczyszczeń (BZT₅, ChZT i zawiesin) odprowadzanych z prowadzonej przez Spółkę oczyszczalni systematycznie rósł. Wzrosty miały związek m.in. ze zwiększonymi odczytami ilości ścieków wskazywanymi przez przepływomierz. Ładunek zanieczyszczeń w kolejnych latach wynosił dla:

- BZT₅: 604,40 kg w 2022 r., 1 285,76 kg w 2023 r., 1 807,304 kg w 2024 r.,
- ChZT: 3 577,40 kg w 2022 r., 7 038,264 kg w 2023 r., 10 506,57 kg w 2024 r.
- zawiesin: 1 258,32 kg w 2022 r., 1 581,87 kg w 2023 r., 4 783,43 kg w 2024 r.

(akta kontroli str. 3106)

6. Przedsiębiorstwo , jako gminna jednostka organizacyjna, prowadziło działalność opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych na terenie Gminy Recz na podstawie art. 7 ust. 5 ustawy o utrzymaniu czystości, tj. bez obowiązku uzyskania stosownego zezwolenia. W Gminie (do 25 lutego 2025 r.) nie obowiązywała uchwała w zakresie wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia.

(akta kontroli str. 25-33, 256, 919)

Spółka w latach 2022-2024 w ustawowym terminie (do końca miesiąca następującego po kwartale, którego dotyczy) składała do Burmistrza Recza sprawozdania, o których mowa w art. 9o ustawy o utrzymaniu czystości, dotyczące prowadzonej działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych.

Ww. sprawozdania nie zawierały części wymaganych danych określonych w art. 9o ust. 3 i 4 ww. ustawy i nie zawsze były zgodne ze stanem faktycznym wynikającym z dokumentów i ewidencji jednostki, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W sprawozdaniach nie występowały różnice między ilością odebranych nieczystości ciekłych, a ilością tych nieczystości przekazanych do stacji zlewnych.

(akta kontroli str. 90-223, 3114)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zarząd Spółki nie wprowadził regulaminu organizacyjnego, pomimo takiego obowiązku nałożonego na podstawie umowy Spółki z 18 maja 2004 r.

Zgodnie z § 35 ww. umowy organizację przedsiębiorstwa Spółki określa Regulamin organizacyjny ustalony przez Zarząd Spółki⁴¹. Niewprowadzenie regulaminu organizacyjnego mogło mieć negatywny wpływ na funkcjonowanie Spółki, w tym z powodu nieuregulowanego zakresu powierzonych pracownikom zadań i obowiązków, podziału kompetencji, odpowiedzialności i procedur

---

⁴¹ Zarząd w Spółce był jednoosobowy.

związanych z zapobieganiem zanieczyszczeniom oraz struktury Przedsiębiorstwa.

(akta kontroli str. 258)

Były Prezes zeznał: *Chyba w 2017 r. zmienialiśmy regulamin wynagrodzeń i chyba wtedy wprowadzano regulamin organizacyjny, ale teraz na 100% nie pamiętam, teraz mi trudno powiedzieć, bo nie mam wglądu do dokumentów.(...). Jeżeli ja nawet nie wprowadziłem to powinien być stary regulamin.*

(akta kontroli str. 3120)

Była Prezes wyjaśniła: *W ZUH „Komunalnik” Sp. z o.o. (...) nie stwierdzono istnienia regulaminu organizacyjnego.*

Prezes wyjaśnił: *Ze względu na fakt mojego powołania w marcu 2025 r. nie posiadam wiedzy dlaczego taki regulamin nie został utworzony (...) W roku 2017 powstał nowy Regulamin wynagradzania (...). W roku 2018 powstał również nowy regulamin pracy. Innych umocowań z tego okresu Spółka nie posiada.*

(akta kontroli str. 3129, 3344)

2. Spółka nie zawarła umów ubezpieczenia posiadanych sieci kanalizacyjnych i urządzeń oczyszczalni ścieków, mimo obowiązku wynikającego z zawartych z Gminą Recz umów użyczenia nr 1/2012 i 2/2012 z 2 maja 2012 r., zgodnie z którymi (§ 3) Spółka zobowiązana była do ubezpieczenia przedmiotu użyczenia na własny koszt.

(akta kontroli str. 446-465)

Były Prezes zeznał: *Jak zacząłem pracować w Spółce, to nie było nic ubezpieczone. To co jest aktualnie ubezpieczone, to w takim zakresie jak jest w polisie. Może nie pomyślałem żeby rozszerzyć ubezpieczenie o sieci i pozostałe obiekty na oczyszczalni.*

(akta kontroli str. 3121)

NIK zwraca uwagę, że brak ubezpieczenia posiadanych sieci i urządzeń od wszystkich ryzyk stwarza niebezpieczeństwo powstania wysokich kosztów w przypadku wystąpienia zdarzeń losowych powodujących uszkodzenie posiadanej infrastruktury.

3. Spółka nie posiadała rzetelnej wiedzy co do dokładnego umiejscowienia i przebiegu używanej sieci kanalizacji (sanitarnej i deszczowej) i nie podjęła działań w celu wykonania pomiarów geodezyjnych i inwentaryzacji sieci, co należy ocenić jako działanie nierzetelne.

(akta kontroli str. 2649, 3094-3096, 3123)

Prezes wyjaśnił: *w Gminie nie była wykonywana i aktualizowana mapa długości oraz przekrojów sieci (...) aby uporządkować długości, przekroje i ilości studni należy wykonać w przyszłości pomiar geodezyjny i zinwentaryzować długość wszystkich sieci.*

(akta kontroli str. 3096)

Była Prezes wyjaśniła: *w związku z treścią umów użyczenia nie ma możliwości określenia dokładnej lokalizacji przekazanych Spółce do używania odcinków sieci*

kanalizacji deszczowej. (...) długość poszczególnych sieci i nazwy ulic sugerują, że są to jedynie fragmenty większej części (...).

(akta kontroli str. 2649)

Były Prezes zeznał: *Nie wiem w których to było miejscach, znam ulice, ale nie znam dokładnej lokalizacji tych odcinków kanalizacji deszczowej.*

(akta kontroli str. 3123)

W ocenie NIK brak inwentaryzacji lub podjęcia innych działań mających na celu uzyskanie wiedzy co do przebiegu kanalizacji sanitarnej i deszczowej uniemożliwiało dokonywanie jej pełnych przeglądów oraz konserwacji, a także utrudniało działania w przypadku wystąpienia awarii.

4. W latach 2022-2025 Spółka odprowadzała wody opadowe i roztopowe użyzoną przez Gminę część systemu kanalizacji deszczowej, mimo braku pozwoleń wodnoprawnych na taką działalność.

Zgodnie z art. 389 pkt 1) Prawa wodnego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pozwolenie wodnoprawne jest wymagane na usługi wodne. Stosownie do art. 35 ust. 3 pkt 7) ww. ustawy usługi wodne obejmują odprowadzanie do wód lub do urządzeń wodnych - wód opadowych lub roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo w systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast. Spółka nie występowała o wydanie takiego pozwolenia. Pozwolenia nie zostały także wydane na rzecz Gminy, która pozostawała jej właścicielem. Skutkowało to odprowadzaniem wód bez wymaganego pozwolenia, w którym określa się maksymalną ilość odprowadzanych wód, a także wskazuje m.in. na dopuszczalne ich zanieczyszczenie, częstotliwość badań próbek i prowadzenia przeglądów eksploatacyjnych urządzeń oczyszczających. Brak uzyskania pozwolenia wiązał się także z brakiem ponoszenia opłat za taką działalność przewidzianych w art. 268 ust. 1 pkt 3) Prawa wodnego.

(akta kontroli str. 2219, 3363)

Prezes wyjaśnił: *W umowach użyczenia z Gminą Recz otrzymaliśmy podane długości sieci bez map geodezyjnych. Część kanalizacji deszczowej jest połączona z siecią gminną, a w dalszej kolejności wlot wód odprowadzanych jest do rowu. Dwa miejsca tj. ul. Chyża (60m) i ul. Kolejowa (60m) kanalizacji deszczowej podłączone są do wpustu ulicznego drogi, która jest własnością Gminy.*

(akta kontroli str. 3094)

Były Prezes zeznał: *Przeglądałem umowę użyczenia, pracownik Spółki odpowiedzialny za gospodarkę wodno-ściekową (...) mówił mi, że mamy tylko sieć sanitarną i wodną. Nigdy nie zwracałem uwagi, że jest tam też sieć kanalizacji deszczowej. Byłem przekonany, że nie mamy w użyczeniu kanalizacji deszczowej i dlatego nie wykonałem operatów wodnoprawnych i nie występowałem o pozwolenia wodnoprawne. (...) Po rozmowie z p. Skarbnik (jesień 2024 r.) w sprawie przekazania Spółce środków trwałych, będących w używaniu Spółki (...) zapoznałem się z wykazem załączonym do umowy użyczenia i stwierdziłem, że Spółka ma w użyczeniu część kanalizacji deszczowej.*

(akta kontroli str. 3122-3123)

5. Spółka nie podjęła skutecznych działań w celu zapobieżenia wydostawaniu się nieczystości na powierzchnię ulic wraz ze zgromadzoną wodą deszczową. Sytuacje takie miały miejsce podczas ulewnych opadów, kiedy wody opadowe przedostawały się przez studzienki do kanalizacji sanitarnej.

Stosownie do art. 83 ust. 1 Prawa wodnego wprowadzający ścieki do wód lub do ziemi są obowiązani zapewnić ochronę wód przed zanieczyszczeniem,

w szczególności przez budowę i eksploatację urządzeń służących tej ochronie, a tam, gdzie jest to celowe, powtórne wykorzystanie oczyszczonych ścieków. Ponadto zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko, jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu.

Spółka jednocześnie nie zapewniła zdolności urządzeń kanalizacyjnych do odprowadzania ścieków w sposób ciągły i niezawodny, podczas gdy zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o zbiorowym odprowadzaniu ścieków przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne ma obowiązek zapewnić zdolność posiadanych (...) urządzeń kanalizacyjnych do realizacji (...) odprowadzania ścieków w sposób ciągły i niezawodny, a także zapewnić należyłą jakość (...) odprowadzanych ścieków.

Prezes wyjaśnił: (...) *dochodziło do spiętrzenia przepustowości sieci kanalizacyjnej, jednak wyciek następował poprzez włazy nastudzienne, następnie nadmiar wody opadowej oraz ścieków cofał się ponownie przez włazy z ulic do studni oraz sieci kanalizacji sanitarnej. Nie miało to wpływu na zalanie posesji jak i zanieczyszczenie rowów melioracyjnych.*

(akta kontroli str. 3096)

Były Prezes zeznał: *Na pewno wpływały wody opadowe do sieci sanitarnej, bo były nieuszczelne, tj. przez pokrywy studzienek kanalizacyjnych, przy opadach nie ma możliwości, aby woda nie wpłynęła do sieci sanitarnej.*

(akta kontroli str. 3120-3121)

Spółka nie podjęła wymaganych przytoczonymi przepisami działań mających na celu zapobieganie wydostawaniu się nieczystości przez studzienki kanalizacyjne w czasie ulewnych opadów, co w ocenie NIK mogło i może w przyszłości prowadzić do zanieczyszczenia wód i ziemi w przypadku wystąpienia nawałnych deszczy.

6. Spółka nie opracowała wieloletnich planów rozwoju i modernizacji, o których mowa w art. 21 ustawy o zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Była Prezes wyjaśniła: (...) *brak sporządzenia planu spowodowany był brakiem środków finansowych.*

(akta kontroli str. 1043)

Były Prezes zeznał: *Od początku plany nie były sporządzane. Przymierzałem się do tego, we wnioskach do budżetu, albo w sprawozdaniach rocznych zawsze pisałem, że powinniśmy usiąść i zrobić plany razem z Gminą, bo to jest majątek gminy. Ale to wymagało współpracy.*

(akta kontroli str. 3121)

7. Spółka, wbrew obowiązującemu regulaminowi dostarczania wody i odprowadzenia ścieków, nie określała wymagań dotyczących jakości odprowadzanych ścieków w warunkach technicznych przyłączenia do sieci kanalizacyjnej.

Zgodnie z § 22 ust. 3 w zw. z § 23 ust. 1-3 ww. regulaminu, Przedsiębiorstwo powinno po wpływie wniosku o przyłączenie do sieci określić warunki techniczne przyłączenia do sieci, w tym w zakresie jakości odprowadzanych ścieków. Zgodnie z § 24 ust. 2 pkt 1 ww. Regulaminu w toku prac związanych z budową urządzeń Przedsiębiorstwo miało prawo do kontroli ich przebiegu, m.in. pod względem zgodności realizacji z udzielonymi warunkami. Zgodnie z § 25 Spółka miała prawo odmówić przyłączenia do sieci, jeżeli przyłączy zostało wykonane niezgodnie z wydanymi warunkami. Zapisów dotyczących jakości

odprowadzanych ścieków nie zawarto w żadnej z odpowiedzi na złożone w latach 2022-2025 wnioski.

(akta kontroli str. 348-358, 3381-3416)

Była Prezes wyjaśniła: *Spółka w wydawanych warunkach technicznych przyłączy wodno-kanalizacyjnych nie określała wymagań dotyczących jakości odprowadzanych ścieków. Przyłącze dopuszczane jest do eksploatacji po prawidłowo wykonanym przyłączeniu. Po dokonaniu odbioru przyłącza zawierana jest umowa (...), w której przewidziane jest postanowienie o jakości ścieków (§7 pkt 9).*

(akta kontroli str. 2220)

Były Prezes zeznał: *Z tego co pamiętam to do spółki wpływały wnioski (promesy) o przyłączenie do sieci wod-kan., ale nie pamiętam żebym podpisywał warunki przyłączenia do sieci, z powodu braku sieci kanalizacyjnej przy nieruchomości wnioskodawcy i braku możliwości wykonania przyłączy.*

(akta kontroli str. 3123)

8. W zawieranych przez Spółkę umowach o wywóz nieczystości płynnych (ich odbiorze ze zbiorników bezodpływowych) nie zawarto zapisów dotyczących zabezpieczenia przed odbiorem ze zbiorników bezodpływowych oraz w konsekwencji odprowadzaniem do stacji zlewnej i dalej do oczyszczalni ścieków substancji mogących powodować zagrożenie dla urządzeń kanalizacyjnych oraz dla środowiska naturalnego, w tym odpadów stałych, niemieszających się z wodą, substancji palnych, żrących i innych.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o zbiorowym odprowadzaniu ścieków przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne ma obowiązek zapewnić zdolność posiadanych (...) urządzeń kanalizacyjnych do realizacji (...) odprowadzania ścieków w sposób ciągły i niezawodny, a także zapewnić należyłą jakość (...) odprowadzanych ścieków. Zgodnie z art. 6 Prawa ochrony środowiska kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko, jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu.

(akta kontroli str. 384-385, 1171-1220)

Prezes zeznał: (...) *kiedyś stworzyliśmy taką umowę i nie zwrócono na to uwagi.*

(akta kontroli str. 3123)

W ocenie NIK brak zawarcia w ww. umowach postanowień mających na celu ochronę środowiska i infrastruktury kanalizacyjnej świadczyło o nienależytej realizacji obowiązków wynikających z ww. przepisów.

9. Zawierane przez Spółkę umowy o wprowadzanie nieczystości ciekłych, celem poddania ich procesowi odprowadzenia i oczyszczenia nie zawierały, z wyjątkiem określenia kategorii nieczystości, postanowień wymaganych w rozporządzeniach o stacjach zlewnych.

Zgodnie z § 7 ww. rozporządzeń umowa o wprowadzanie nieczystości ciekłych do stacji zlewnej powinna w szczególności zawierać: miesięczną objętość i rodzaj dowożonych do stacji zlewnej nieczystości ciekłych, dopuszczalną wielkość ładunku zanieczyszczeń w dowożonych nieczystościach ciekłych, miejsce, częstotliwość i sposób pobierania próbek kontrolnych nieczystości.

Zgodnie z zawartymi umowami ilość przyjmowanych ścieków miała być określana przez obsługę stacji zlewnej na podstawie nominalnej objętości samochodu asenizacyjnego. Nie określono w nich dopuszczalnej wielkości ładunku zanieczyszczeń, pomimo iż stosownie do § 5 rozporządzeń o stacjach zlewnych dopuszczalna wielkość ładunku zanieczyszczeń w nieczystościach ciekłych wprowadzanych do stacji zlewnej powinna być uzgodniona przez właściciela stacji zlewnej z posiadaczem oczyszczalni ścieków, w której będą oczyszczane i wynikać z przyjętego dla oczyszczalni ścieków bilansu ilościowego

i jakościowego ścieków oraz stosowanych w niej procesów oczyszczania i sposobów stosowania osadów ściekowych. W umowach nie wskazano także wymaganej przepisami częstotliwości i sposobu pobierania próbek, ograniczając się do zawarcia zapisu o uprawnieniu Spółki do dokonywania wyrywkowych badań ścieków ze sprzętu asenizacyjnego.

(akta kontroli str. 1092-1148)

Były Prezes zeznał: (...) *kiedyś stworzyliśmy taką umowę i nie zwrócono na to uwagi. Było to przeoczenie.*

(akta kontroli str. 3123-3124)

Prezes wyjaśnił: *W umowach zawieranych z przedsiębiorcami Spółka (...) zawarła zapis „Ścieki dowiezione do stacji zlewnej Przedsiębiorstwa zalicza się do kategorii: ścieki bytowe”. Spółka (...) nie zamieściła zapisu odnośnie dopuszczalnej wielkości ładunku zanieczyszczeń. Spółka uzupełni umowy o zapisy zawarte w rozporządzeniu.*

(akta kontroli str. 3097)

10. Spółka do czasu uruchomienia bezobsługowej stacji zlewnej⁴², stosowała druk potwierdzenia odbioru nieczystości (załącznik do umów o wprowadzanie nieczystości ciekłych), nieodpowiadający wzorowi określone w rozporządzeniach o stacjach zlewnych (w przypadku braku bezobsługowej stacji zlewnej), a stosowane druki nie zawsze były przez Spółkę wypełniane rzetelnie.

a) druk nie zawierał określonych w rozporządzeniach o stacjach zlewnych odcinków dla dostawcy i odbiorcy, numeru i daty zawarcia umowy na wprowadzanie nieczystości, numeru i daty umowy na odbiór nieczystości i określenia rodzaju nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str. 367)

Były Prezes zeznał: *Nie stosowano takiego wzoru. Wynikało to z niewiedzy.*

(akta kontroli str. 3124)

Prezes wyjaśniła: *W latach 2022-2023 do momentu zakończenia przez Gminę Recz inwestycji stacji zlewnej przy ulicy Chyżej w Reczu, nieczystości ciekłe zrzucane przez firmy zewnętrzne potwierdzane były przez zapisanie na liście zrzutów nominalnej wielkości wozu asenizacyjnego. Zapisywany był również nr rejestracyjny pojazdu oraz nazwiska osób: zrzucającego oraz przyjmującego ścieki na oczyszczalni. Ściek zrzucane przez Spółkę rejestrowane były na podstawie wskaźnika na beczce asenizacyjnej- ilości nieczystości zaokrąglane były do pół metra. Odbiorcy usługi otrzymują fakturę imienną zawierającą ilość odebranych ścieków. Od uruchomienia nowej stacji zlewnej (z niewielkimi przerwami technicznymi- rozruchowymi zlewni) dostawca otrzymuje odcinek dotyczący zarzucanej ilości nieczystości. Spółka w systemie odczytów „FEKO” posiada dane o ilości, adresie nieruchomości z której pochodzi ścieki, rodzaju nieczystości oraz dane o dacie i godzinie zrzutu.*

(akta kontroli str. 2649-2650)

b) analiza 22 wypełnionych miesięcznych formularzy -„ewidencji dostarczonych nieczystości ciekłych”, związanych realizacją umowy z dostawcą nieczystości ciekłych w latach 2023-2025, którego zrzuty stanowiły większość wszystkich dowożonych nieczystości wykazała, że w przypadku 21 dokumentów nie wypełniono pola „adres nieruchomości wyposażonej w zbiornik bezodpływowy”, a w jednym przypadku wskazano tylko nazwę miejscowości, z której dowieziono nieczystości. We wszystkich 22 formularzach (poza jednym przypadkiem,

⁴² Po uruchomieniu 15 listopada 2023 r. bezobsługowej, zautomatyzowanej stacji zlewnej, Spółka nie miała obowiązku dalszego stosowania druku załącznika do rozporządzenia o stacjach zlewnych, zgodnie z § 8 ust. 2 ww. rozporządzenia w takim wypadku dostawca nieczystości ciekłych pozostawia i odbiera informacje, o których mowa w załączniku do rozporządzenia, w sposób określony przez właściciela stacji zlewnej.

w którym wskazano nazwę przedsiębiorcy) w polu „nazwa i adres dostawcy” zapisano jedynie „Poligon”, wskazując na miejsce pochodzenia nieczystości, bez odniesienia się do firmy dostawcy. W dwóch formularzach brakowało podpisów przyjmującego, a trzy nie zawierały podpisu zrzucającego. W jednym formularzu nie wskazano numeru rejestracyjnego pojazdu asenizacyjnego.

(akta kontroli str. 2067-2153)

Prezes wyjaśnił: *Pracownicy oczyszczalni wpisywali w formularzach jedynie nazwę „Poligon”, opierając się na informacji kierowcy zrzucającego nieczystości płynne.*

(akta kontroli str. 3130)

11. Spółka nie prowadziła regularnych kontroli ilości i jakości odprowadzanych ścieków bytowych oraz kontroli przestrzegania warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 9 ust. 3 ustawy o zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Przedsiębiorstwo nie prowadziło kontroli przestrzegania zakazów wynikających z art. 9 ww. ustawy, tj.: wprowadzania ścieków bytowych do urządzeń kanalizacyjnych przeznaczonych do odprowadzania wód opadowych lub roztopowych będących skutkiem opadów atmosferycznych, a także wprowadzania tych wód opadowych i roztopowych oraz wód drenażowych do kanalizacji sanitarnej (ust. 1) oraz wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych odpadów stałych, które mogą powodować zmniejszenie przepustowości, odpadów płynnych niemieszających się z wodą, substancji palnych i wybuchowych oraz żrących i toksycznych, a także odpadów i ścieków z hodowli zwierząt i innych (ust. 2). Stosownie do art. 7 pkt 4) ustawy o zbiorowym odprowadzaniu ścieków upoważnieni przedstawiciele przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego są uprawnieni do sprawdzenia ilości i jakości ścieków wprowadzanych do sieci.

Spółka nie kontrolowała również przestrzegania obowiązków dostawców określonych w umowach na odprowadzanie ścieków, jak i nałożonych w regulaminie odprowadzania ścieków na terenie Gminy. W zakresie obowiązków dotyczących dostarczania nieczystości do stacji zlewnych przez przedsiębiorców wozami asenizacyjnymi dokonywała jedynie wyrywkowych sprawdzeń, polegających na ocenie wizualnej dowożonych ścieków, działania nie były dokumentowane. Od rozpoczęcia funkcjonowania nowej stacji zlewnej w 2023 r., część parametrów dowożonych ścieków sprawdzano automatycznie. W latach 2022-2024 (poza jednym przypadkiem we wrześniu 2024 r., po wykryciu zanieczyszczenia rzeki Ina) nie zlecała ich badań laboratoryjnych, mających na celu ustalenie ładunku zanieczyszczeń. Sposób i częstotliwość badań nie były sprecyzowane w umowach z dostawcami. Działanie takie należy uznać za nierzetelne.

(akta kontroli str. 1049-1050, 2648-2649, 3028, 3120-3121, 3124)

Były Prezes zeznał: *Ja rozmawiałem z urzędnikami (...), że zakupię wytwornicę dymu, żeby sprawdzić czy w mieście są podłączone wody opadowe z nieruchomości, z rynien nieruchomości do kanalizacji, ale nie doszło do zakupu. (...) Kontroli takich nie było. Były zamiary przeprowadzenia kontroli, pierwszą kontrolą miała być kontrola odprowadzania deszczówki, a w następnym czasie kontrola sieci sanitarnej. Powodem były czynniki ludzkie, tj. brak zasobów ludzkich, natłok obowiązków pracowników. Wynikała także potrzeba zakupu urządzenia (wytwornicy), która kosztuje parę tysięcy złotych (...) Jak były ścieki zwożone na oczyszczalnię, to pracownicy Spółki wyrywkowo sprawdzali (kilka razy w tygodniu) jakość ścieków,*

tj. wizualnie. Badań nie zlecałem, nikt mi nie podpowiedział że takie badania mógłbym wykonać.

(akta kontroli str. 3120-3121, 3124)

Prezes wyjaśnił: Spółka zawierała z odbiorcami umowy na ścieki bytowe. Ścieki raz w roku badane są jako ściek surowy na dopływie do oczyszczalni. Na portalu społecznościowym Spółki zamieszczane były kilkakrotnie informacje o nieprawidłowym korzystaniu z sieci oraz zamieszczano zdjęcia obrazujące wyciągane z kanalizacji odpady. Nie prowadzono kontroli na sieci kanalizacyjnej (...) Spółka nie prowadziła regularnych kontroli sieci, jednakże wywiązała się z obowiązku przeprowadzając badania ścieku oczyszczonego oraz surowego. Prowadziła także wyrywkowe kontrole jakości ścieków zrzucanych na zlewnię.

(akta kontroli str. 3097)

Była Prezes wyjaśniła: Ścieki zrzucane z wozu asenizacyjnego są/były sprawdzane przez pracowników Spółki także wizualnie, poprzez zlanie niewielkiej ilości ścieków do wiaderka oraz sprawdzenie czy ściek nie pozostawia śladów ropopochodnych lub innych możliwych do dostrzeżenia tzw. „gołym okiem”. (...) na bieżąco przeprowadzane były kontrole wprowadzanych ścieków podczas prac związanych z oczyszczaniem kraty głównej, na której wyodrębniane są zanieczyszczenia stałe (butelki, szmaty, chusteczki itp.).

(akta kontroli str. 1050)

Brak realizacji obowiązku kontroli przestrzegania ww. zakazów mógł skutkować upowszechnieniem się nielegalnego odprowadzania ścieków, w tym przez nieprzeznaczone do tego sieci, wprowadzaniem do urządzeń kanalizacyjnych odpadów i ścieków objętych zakazami, o których mowa w art. 9 ust. 2 ustawy o zbiorowym odprowadzaniu ścieków, co w konsekwencji mogło stanowić zagrożenie dla środowiska oraz urządzeń kanalizacyjnych.

12. Spółka nieprawidłowo realizowała obowiązki określone w pozwoleniu wodnoprawnym dotyczącym oczyszczalni, które polegały na:

a) pobieraniu od marca 2023 r. próbek do badania oczyszczonych ścieków odprowadzanych z oczyszczalni w korycie zlewnym, tj. w innym miejscu niż wskazany w pozwoleniu wodnoprawnym jako punkt pomiarowo kontrolny⁴³. Zgodnie z pkt. 5 decyzji udzielającej Spółce pozwolenia wodnoprawnego, jako miejsce poboru próbek wskazano studzienkę rewizyjną za oczyszczalnią. Zmiana miejsca poboru próbek nastąpiła w związku ze zmianą ich pobierania, z ręcznego na automatyczny w marcu 2023 r. Pomimo powyższego Spółka nie podjęła działań w celu zmiany treści pozwolenia wodnoprawnego.

(akta kontroli str. 3146, 3154)

b) pobieraniu w okresie od 30 stycznia 2023 r. do badań ścieku oczyszczonego próbek z autosamplera, proporcjonalne do czasu, podczas gdy zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym powinny być one pobierane proporcjonalnie do przepływu⁴⁴. Stosownie do punktu 7.2 pozwolenia wodnoprawnego sposób pobierania pomiarów i próbek powinien być zgodny z rozporządzeniem wydanym na podstawie art. 99 ust. 1 Prawa wodnego. Rozporządzenie w sprawie substancji szczególnie szkodliwych w § 8 wskazuje, że spełnianie wymagań przez ścieki odnosi się do średnich dobowych próbek ścieków. Natomiast zgodnie z § 2 pkt. 4 ww. rozporządzenia, przez średnią dobową próbkę rozumie się próbkę ścieków, pobraną na potrzeby ustalania wartości

⁴³ Ustalenia poczynione na podstawie przeprowadzonej w okresie od 22 lutego 2025 do 4 kwietnia 2025 przez WIOŚ kontroli zleconej przez NIK na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

⁴⁴ Ustalenia poczynione na podstawie przeprowadzonej w okresie od 22 lutego 2025 do 4 kwietnia 2025 przez WIOŚ kontroli zleconej przez NIK na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

substancji zanieczyszczających, z wyjątkiem ustalania wartości pH i temperatury, powstałą ze zmieszania próbek pobieranych ręcznie lub automatycznie w odstępach co najwyżej dwugodzinnych, proporcjonalnych do przepływu, w okresie doby.

(akta kontroli str. 3148-3149, 3154)

c) prowadzeniu w latach 2022-2024 zeszytu eksploatacji oczyszczalni ścieków bez wskazywania odczytów przepływomierza oraz wyników przeprowadzonych analiz próbek ścieków. Zgodnie z pkt 7.6. pozwolenia wodnoprawnego Spółka zobowiązana była do prowadzenia w formie papierowej zeszytu eksploatacji, w którym zostaną odnotowane czynności wykonywane przez upoważnione osoby, w tym: terminy i wyniki analiz ścieków i odczyty przepływomierza.

(akta kontroli str. 2321-2586)

Prezes wyjaśnił: *Odczyty przepływomierza były przez pracowników oczyszczalni zapisywane za każdy bieżący miesiąc w tabelach do momentu oddania do użytku stacji zlewnej. Wyniki badań ścieków za każdym razem przekazywane są na oczyszczalnię, zapisane były w zeszycie prób ścieków oczyszczonych (za X,XII 2023 oraz III,VI,IX,XII 2024).*

(akta kontroli str. 3029)

13. Spółka nieprawidłowo realizowała obowiązki określone w pozwoleniach wodnoprawnych na odprowadzanie wód popłucznych z SUW do ziemi, polegające na:

a) nieprzeprowadzeniu w okresach: 20 kwietnia 2023 r. - 9 sierpnia 2023 r., 11 sierpnia 2023 r. - 20 listopada 2023 r. oraz 10 sierpnia 2023 r. - 19 listopada 2023 r., 21 listopada 2023 r. - 19 lutego 2024 r. badań wód popłucznych odprowadzanych z SUW odpowiednio: w Suliborzu oraz w Słutowie, mimo iż zgodnie z pkt 12.6 decyzji Dyrektora Zarządu Zlewni w Stargardzie PGW WP z 13 grudnia 2022 r.⁴⁵ dotyczącej Suliborza oraz z 10 maja 2023 r.⁴⁶ dotyczącej Słutowa, Spółka była obowiązana do pobierania próbek ścieków (wód popłucznych) oraz wykonywania ich analizy co najmniej jeden raz na dwa miesiące.

(akta kontroli str. 1068-1074, 1086-1091, 3112)

b) przekroczenia parametrów jakości odprowadzanych wód popłucznych z ujęcia wody w Sokolińcu. W wyniku badania z 10 sierpnia 2022 r. stwierdzono, że ilość zawiesin w pobranej próbce wynosiła 45 mg/l, podczas gdy zgodnie z decyzją Starosty Choszczeńskiego z 9 czerwca 2016 r.⁴⁷ określono ich maksymalną zawartość na mniejszą lub równą 35 mg/l.

(akta kontroli str. 1079, 1477)

Prezes wyjaśnił: *Przyczyną przekroczenia ilości zawiesin był zwiększony pobór wody w III kwartale 2022 r. o ok. 4 tys. m³ przy zachowaniu tej samej częstotliwości płukania filtrów i urządzeń na stacji. Aby uniknąć przekroczeń, zwiększono częstotliwość płukania.*

(akta kontroli str. 3026)

---

⁴⁵ Znak SZ.ZUZ.3.4210.56.3.2022.JF.

⁴⁶ Znak SZ.ZUZ.3.4210.191.3.2022.JF

⁴⁷ Znak OS.6341.40.2016.II.

14. Spółka nie przekazała w trybie określonym w art. 304 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 lit. c) Prawa wodnego:

a) do Wód Polskich wyników pomiarów badań wód popłucznych z jednej (z sześciu) posiadanych przez Spółkę SUW (Kraśnik);

b) do WIOŚ 17 (z 33) wyników pomiarów badań wód popłucznych, a w przypadku sześciu (z 16 przesłanych do WIOŚ), nie przekazano ich w terminie 30 dni od zakończenia pomiaru (zwłoka wyniosła od 116 do 220 dni), ponadto przekazane wyniki nie były ujęte na wymaganym formularzu;

c) do WIOŚ w terminie 30 dni od zakończenia pomiaru, formularzy wyników dwóch⁴⁸ (z 12) pomiarów ilości i jakości ścieków pochodzących z oczyszczalni (zwłoka wyniosła odpowiednio pięć i osiem dni).

Ponadto zarówno formularze przesyłane do Wód Polskich, jak i do WIOŚ po 19 września 2023 r. zawierały błędne dane dotyczące przyrządu pomiarowego służącego do mierzenia ilości ścieków, co stwierdzono w wyniku przeprowadzonych przez NIK oględzin⁴⁹. Mimo, iż po zakończeniu inwestycji dotyczącej nowej przepompowni zamontowano nowy przepływomierz (innej marki), nie uwzględniono powyższej zmiany w przedkładanych na podstawie art. 304 Prawa wodnego pismach. W toku kontroli wprowadzono poprawne dane dotyczące urządzenia.

(akta kontroli str. 2642, 3111-3112)

Zgodnie z art. 304 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 lit. c) Prawa wodnego, podmioty korzystające z usług wodnych przekazują wyniki pomiarów ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi do organu właściwego w sprawach pozwoleń wodnoprawnych w terminie do dnia 1 marca każdego roku za rok poprzedni oraz do właściwego organu Inspekcji Ochrony Środowiska w terminie 30 dni od dnia zakończenia pomiaru w przypadku pomiarów innych niż ciągłe i wykonywane nie częściej niż raz w miesiącu. W ten sam sposób terminy te określa rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją instalacji lub urządzenia i innych danych zbieranych w wyniku monitorowania procesów technologicznych oraz terminów i sposobów prezentacji⁵⁰. Ponadto wyniki, zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 20 stycznia 2020 r. w sprawie formy i układu przekazywanych wyników pomiarów ilości pobranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi⁵¹, powinny być przekazywane w formie i układzie wynikającym z załącznika do ww. rozporządzenia.

(akta kontroli str. 1221-1377, 1381-1596, 3073-3086)

Były Prezes zeznał: *przyczyną był brak wiedzy o takim obowiązku, kiedy się zorientowałem zacząłem wysyłać.*

(akta kontroli str. 3124)

Prezes wyjaśnił: *Od roku 2024 po analizie najnowszych decyzji wodnoprawnych (Sulibórz, Słutowo) wyniki badań wód popłucznych na podstawie art. 304 Prawo wodne wysyłane były do WIOŚ. (...) kopie badań wód popłucznych przekazywane były w formie papierowej, bez wypełniania formularza.*

(akta kontroli str. 2642, 2846)

---

⁴⁸ Za II i III kwartał 2024 r.

⁴⁹ 25 marca 2025 r.

⁵⁰ Dz. U. poz. 2405.

⁵¹ Dz. U. poz. 144; dalej: rozporządzenie w sprawie formy i układu wyników.

Prezes wyjaśnił: *Druki sprawozdań (...) są powielane – zmianie ulegają numery sprawozdań i daty oraz ilości cieków. Pracownik wypełniający sprawozdanie nie zmienił nazwy i typu przepływomierza. Zmiany wprowadzono tworząc sprawozdanie za I kwartał 2025 r.*

(akta kontroli str. 3131)

15. W przypadku dwóch oświadczeń (z 12 badanych) złożonych do Wód Polskich w trybie art. 552 ust 2a pkt 2 i ust. 2b pkt 1 Prawa wodnego. w związku z prowadzoną oczyszczalnią, podano nieprawidłowe wartości, tj.:

a) w oświadczeniu za II kwartał 2024 r. Spółka zawyżyła ilość wprowadzonych z oczyszczalni ścieków o 277 482 m³ (podając 359 450 m³ zamiast 81 968 m³). W związku z powyższym została jej naliczona opłata zmienna za wprowadzanie ścieków w wysokości wyższej niż należna. Poprawną korektę w tym zakresie Spółka złożyła dopiero w toku kontroli NIK. W wyniku pomyłki powstała nadpłata w wysokości 8 315,00 zł, która w związku z działaniami podjętymi w trakcie kontroli NIK została rozliczona na poczet kolejnych należności.

(akta kontroli str. 889-902, 1642-1653, 3064-3072)

Prezes wyjaśnił: *W oświadczeniu za II kwartał 2024 r. błędnie wpisano ilość ścieków-zsumowano ścieki, które były już ujęte.*

(akta kontroli str. 3024)

Były Prezes w zakresie błędu co do ilości ścieków zeznał: *To był błąd pracownika (przy wpisywaniu ilości), który wysłał to oświadczenie (...), w zakresie ilości ładunków: To był mój błąd, bo dokonałem korektę, jak pracownik, który sporządzał to oświadczenie był na urlopie.*

(akta kontroli str. 3124-3125)

b) w oświadczeniu za III kwartał 2024 r. błędnie określono ilość odprowadzonych ścieków, błędnie podano wartość ładunków substancji - BZT₅: 446,01 kg (prawidłowa wartość: 368,17 kg), ChZT: 1 858,375 (prawidłowa wartość 2 899,04 kg), zawiesina: 1 308,269 kg (prawidłowa wartość: 1 414,89 kg). Powyższe wskazuje o braku rzetelności w ich opracowaniu.

(akta kontroli str. 2772-2773, 3106)

16. Spółka nie przekazywała do Wód Polskich oświadczenia, o których mowa w art. 552 ust. 2a pkt 2 i ust. 2b pkt 1 Prawa wodnego w zakresie wód popłucznych odprowadzanych z SUW w Kraśniku. Zgodnie z przywołanym przepisem ustalenie wysokości opłaty za usługi wodne w okresie do dnia 31 grudnia 2026 r. następuje również na podstawie oświadczeń podmiotów obowiązanych do ponoszenia opłat za usługi wodne, za poszczególne kwartały. Podmioty obowiązane do ponoszenia opłat za usługi wodne są obowiązane składać oświadczenia, o których mowa w ust. 2a pkt 2, zgodnie z wzorami zamieszczonymi w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej PGW WP Wodom Polskim, w celu ustalenia wysokości opłat, o których mowa w art. 272 ust. 1-7 i 9 oraz art. 275 ust. 8 pkt 6.

(akta kontroli str. 3107)

Prezes wyjaśnił: *Na podstawie decyzji Starosty Choszczeńskiego OŚ.6341.30.2017.II z dnia 9.05.2017 Spółka jest w trakcie załatwiania pozwolenia wodnoprawnego.*

(akta kontroli str. 3025)

NIK zauważa, że ww. decyzja Starosty Choszczeńskiego udzieliła pozwolenia na odprowadzanie wód popłucznych z ujęcia wody w Kraśniku do 8 maja 2027 r.

(akta kontroli str. 1081-1082)

17. Kwartalne sprawozdania składane przez Spółkę w latach 2022-2024 do Burmistrza Recza w trybie art. 9o ustawy o utrzymaniu czystości⁵² były niekompletne, tj. nie zawierały: informacji rozróżniającej odebrane i przekazane do stacji zlewnej ścieki na bytowe i przemysłowe⁵³, informacji o ilości odebranych nieczystości z obszaru aglomeracji i spoza niej⁵⁴ oraz wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie objętym sprawozdaniem zawarto umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transport nieczystości ciekłych oraz wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi umowy te uległy rozwiązaniu lub wygasły, tj. wymaganych przepisami art. 9o ust. 3 pkt 3), 4), 4a) oraz art. 9o ust. 4 ww. ustawy.

(akta kontroli str. 90-176, 3114)

Były Prezes zeznał: *Wynikało to z błędu pracownika. Z Gminy nie wzywali nas do poprawy.*

(akta kontroli str. 3125)

Była Prezes wyjaśniła: *Umowy zawierane z odbiorcami są na okres nieoznaczony i większość klientów z którymi zawarte są wyżej w/w umowy zamieszkuje adresy nieruchomości na stałe. Nie odnotowano przypadku wygaśnięcia lub rozwiązania. Do sprawozdań kwartalnych nie dołączano wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie objętym sprawozdaniem zawarł umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych z powodu niedopatrzenia zmian w przepisach (...) W załączeniu do sprawozdań kwartalnych załączane są wykazy nieruchomości od których odbierane są nieczystości ciekłe wraz z ilością odebranych ścieków. (...) Początkowo w sprawozdaniach nie wypełniano rubryki: Rodzaj odebranych z obszaru gminy nieczystości ciekłych, z uwagi na to, że ścieki odbierane przez Spółkę są tylko ściekami bytowymi. Na stację zlewną nie są przekazywane ścieki przemysłowe.*

(akta kontroli str. 915-916)

Ponadto analiza 12 skontrolowanych sprawozdań wykazała, że w pięciu⁵⁵ dane dotyczące ilości przekazanych nieczystości nie były w pełni zgodne z ewidencją jednostki. W dwóch sprawozdaniach⁵⁶ podano niezgodną z ewidencją jednostki ilość właścicieli nieruchomości, od których odebrano nieczystości ciekłe, a w czterech⁵⁷ do liczby właścicieli wliczono także mieszkańców gminy sąsiedniej lub przedsiębiorców dokonujących zrzutów na oczyszczalnię. W siedmiu sprawozdaniach⁵⁸ Spółki zaliczono do ilości odebranych z obszaru gminy nieczystości ciekłych zrzuty dokonywane przez innych przedsiębiorców zwożących nieczystości spoza jej obszaru. Powyższe wskazuje o braku rzetelności ich sporządzenia.

(akta kontroli str. 90-176, 3114)

Były Prezes zeznał: *Z tego co pamiętam Gmina zwróciła nam na to uwagę i od 2024 r. już było poprawnie.*

(akta kontroli str. 3125)

---

⁵² Badaniem objęto wszystkie 12 sprawozdań złożonych w latach 2022-2024.

⁵³ Pozycja w zakresie ścieków bytowych była uwzględniana dopiero od sprawozdania za I kwartał 2024 r.

⁵⁴ Dot. sprawozdań składanych od 1 stycznia 2023 r. Obowiązek rozróżnienia ilości odebranych z obszaru gminy nieczystości ciekłych z obszaru aglomeracji oraz spoza obszaru aglomeracji wszedł w życie 1 stycznia 2023 r. na podstawie art. 9o ust. 3 pkt 4a ustawy o zachowaniu czystości.

⁵⁵ tj. za II kwartał 2022 r., I i IV kwartał 2023 r. oraz III i IV kwartał 2024 r.

⁵⁶ tj. za III i IV kwartał 2024 r.

⁵⁷ tj. za II i IV kwartał 2022 r. oraz II i IV kwartał 2023 r.

⁵⁸ tj. za II, III i IV kwartał 2022 r. oraz I, II, III i IV kwartał 2023 r.

Była Prezes wyjaśniła: Wskazane przez NIK rozbieżności wynikające z treści sprawozdań (lub załączników do nich) są wynikiem błędu pracownika Spółki je sporządzającego (w sprawozdaniach występują błędy rachunkowe, jak też rozbieżności przy przepisywaniu danych czy to z załączników do treści formularza sprawozdania, czy też z ewidencji pn. „Wywóz nieczystości płynnych Szamba” do formularza sprawozdania/ załączników do sprawozdania. W sprawozdaniu za II kwartał 2022 r. błędnie wpisano ilość odebranych nieczystości płynnych, w sprawozdaniu z Gminy Recz wystąpiły błędy wynikające z obliczeń, są to błędy pracownika podliczającego ilości. W sprawozdaniu za I kwartał 2023 r. wystąpiły błędy w załączniku dotyczącym Gminy Suchań, co spowodowało analogiczne błędy w obu sprawozdaniach. W sprawozdaniu za IV kwartał 2023 r. przeprowadzono błędne wyliczenia na podstawie błędnie przyjętych wartości, które to wartości są niezgodne z danymi wynikającymi z ewidencji. W sprawozdaniu za IV kwartał 2024 r. nie uwzględniono w poz. „ogółem z Gminy Recz” wartości obliczonych dla oczyszczalni przydomowych. W sprawozdaniu za IV kwartał 2024 r. wystąpiły błędy wynikające z obliczeń.

(akta kontroli str. 917-919)

W toku kontroli 21 lutego 2025 r. Spółka złożyła korektę sprawozdania za IV kwartał 2024 r., która zawierała wszystkie wymagane elementy oraz poprawne wyliczenia. Ponadto złożone sprawozdanie za I kwartał 2025 r. nie budziło zastrzeżeń.

1.2. Utrzymanie sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej, urządzeń i obiektów budowlanych związanych z tymi sieciami oraz oczyszczaniem ścieków, zapobieganie szkodom w środowisku rzeki Iny i jej dopływów oraz ich ograniczanie

Opis stanu faktycznego

7. Spółka w kontrolowanym okresie założyła w formie papierowej książki obiektów budowlanych i budynków znajdujących się na terenie oczyszczalni, w tym dla obiektów bezpośrednio związanych z oczyszczaniem ścieków: budynku przepompowni wewnątrzzakładowej (w 2023 r.)⁵⁹ oraz oczyszczalni wraz ze znajdującą się na jej terenie siecią kanalizacji (5 grudnia 2022 r.). W okresie wcześniejszym książki nie były prowadzone, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1597-1615)

Oczyszczalnia ścieków i znajdujący się na jej terenie budynek techniczny (przepompownia) przechodziły okresowe kontrole stanu technicznego obiektu budowlanego, instalacji i przewodów w terminach przewidzianych w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 Prawa budowlanego. Kontrole obiektów dokonywane były przez osoby posiadające wymagane uprawnienia. Spółka nie realizowała okresowych kontroli budowlanych posiadanych sieci kanalizacyjnych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2661-2700, 2958-2964, 3097)

Przeprowadzone kontrole w zakresie budynku przepompowni w latach 2022-2024 wskazywały na jego dobry stan techniczny. Poza zaleceniem z 2022 r. remontu pokrycia dachowego, wymiany obróbek blacharskich i naprawy tynków nie formułowano innych zaleceń. Kontrole w zakresie obiektów oczyszczalni obejmowały m.in. piaskownik, przepompownię, komory osadu czynnego, osadnik wtórny i komorę stabilizacji osadu. Stan tych urządzeń określano jako

⁵⁹ Na okładce nie wskazano daty założenia książki, pierwszy wpis osoby upoważnionej pochodzi z 21 listopada 2023 r.

średni i nie formułowano zaleceń. Zgodnie z wynikami kontroli okresowych obiekty były utrzymywane w należyтым stanie technicznym umożliwiającym ich użytkowanie i nie stwierdzono miejsc wycieków i przecieków oraz innych zagrożeń dla bezpieczeństwa osób, środowiska i konstrukcji.

(akta kontroli str. 1597-1615, 2661-2700)

Przed rozpoczęciem funkcjonowania nowej stacji zlewnej przy ul. Chyżej w Reczu 15 listopada 2023 r. nieczystości przyjmowano w punktach niespełniających wymogów określonych w rozporządzeniach o stacjach zlewnych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1948-1952, 3073-3086)

Ogłędziny NIK⁶⁰ potwierdziły, że funkcjonująca obecnie stacja zlewna spełnia wymagania określone w rozporządzeniu o stacjach zlewnych. Pomiarы są elektronicznie przekazywane do właściciela stacji oraz drukowane bezpośrednio na miejscu, ze wskazaniem dostawcy. Pomiar objętości, temperatura ścieków, pH i przewodność są automatycznie mierzone przy przyjmowaniu nieczystości z wozów asenizacyjnych. Dostęp do stacji i zrzut nieczystości jest możliwy na podstawie elektronicznego chipa. Nieczystości trafiają do zbiornika, w którym łączą się ze ściekami z kanalizacji, gdzie jest zapewniona wstępna separacja zanieczyszczeń stałych na kracie (koszu). Kolejna separacja ma miejsce w drugim zbiorniku. Objętość ścieków dowożonych, połączonych ze ściekami płynącymi kanalizacją jest mierzona kolejnym urządzeniem pomiarowym i przepompowywana do oczyszczalni, znajdującej się w odległości ok. 500 m, przy ul. Szumin 6 w Reczu. Na terenie stacji zlewnej zastosowano rozwiązania techniczne zabezpieczające jej prawidłowe działanie, w tym polegające na zabezpieczeniu obu zbiorników powłoką antykorozyjną, która wydłuża żywotność zbiorników i zabezpiecza przed ich rozszczelnieniem.

(akta kontroli str. 3073-3086)

8. W kontrolowanym okresie w związku z korzystaniem przez Spółkę ze środowiska, w latach 2022-2025 nie stwierdzono przypadków bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku. Nie wystąpiły też szkody w środowisku dotyczące wód rzeki Iny ani też innych wód powierzchniowych w związku z czym nie kontrolowano Spółki pod kątem realizacji obowiązków wynikających z ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie⁶¹ oraz przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie działań naprawczych⁶².

(akta kontroli str. 1051)

9. W kontrolowanym okresie Spółka corocznie w II kwartale, poza badaniem ilości i jakości ścieków w zakresie wynikającym z pozwolenia wodnoprawnego, zlecała dodatkowo badanie ścieków pod kątem zawartości metali ciężkich. Raz w roku badała także jakość ścieku surowego (dopływającego do oczyszczalni). Spółka nie wykonywała badań oczyszczonych ścieków na obecność farmaceutyków.

(akta kontroli str. 1953-1977, 2649)

Prezes wyjaśnił: *Spółka sprawdzała jakość ścieków ze względu na fakt przyjmowania nieczystości płynnych od firm zewnętrznych. Dla wiedzy własnej oraz kontroli jakości ścieków podjęto decyzję o dodatkowych badaniach.*

(akta kontroli str. 3353-3354)

---

⁶⁰ Przeprowadzone 25 marca 2025 r.

⁶¹ Dz. U. z 2020 r., poz. 2187, ze zm.

⁶² Dz. U. poz. 1396.

Spółka nie prowadziła innych działań w celu poprawy gospodarki ściekowej, poprawy stanu wód powierzchniowych oraz ograniczenia zanieczyszczenia rzeki Iny i jej dopływów.

Była Prezes wyjaśniła: *Zgodnie z ustaleniami, w latach 2022-2025 Spółka nie podejmowała innych niż wynikające z wnioskowanych dokumentów i wyjaśnień działania w celu poprawy gospodarki ściekowej, stanu wód powierzchniowych oraz ograniczenia zanieczyszczenia rzeki Iny i jej dopływów.*

(akta kontroli str. 1051)

Prezes wyjaśnił: *Spółka zapewnia bieżącą działalność i utrzymanie oczyszczalni oraz sieci kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej. Spółka nie wykonuje samodzielnie zadań inwestycyjnych z uwagi na brak środków finansowych do przeprowadzenia tak dużych inwestycji wodno-kanalizacyjnych. W związku z powyższym inwestycje wodno-kanalizacyjne prowadzi Gmina Recz.*

(akta kontroli str. 3030)

10. W zakresie stwierdzonych barier, problemów oraz ograniczeń prawnych, organizacyjnych i finansowych Prezes wyjaśnił: *Działalność Z.U.H „Komunalnik” (...) w głównej mierze funkcjonuje w oparciu o mienie komunalne Gminy Recz. Funkcjonowanie Spółki opiera się na zaspokajaniu zbiorowych potrzeb społeczności w Gminie i nie jest nastawione na zysk. W związku z powyższym inwestycje wodno-kanalizacyjne prowadzi Gmina Recz. Gmina powinna zmodernizować istniejącą oczyszczalnię ścieków lub na terenie oczyszczalni istniejącej wybudować nową - wskazujemy to w sprawozdaniach finansowych Spółki z poprzednich lat. Ponadto należałoby zmodernizować sieć kanalizacji sanitarnej na terenie gminy. W roku 2023 Gmina oddała do użytku przepompownię ścieków przy ulicy Chyżej w Reczu wraz ze zlewnią ścieków dowożonych. W roku 2025 rozpocznie się budowa stacji uzdatniania wody w Reczu co spełni wymagania prawa krajowego w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. W miejscowości Pomień w roku 2025 rozpocznie się budowa kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków. Ponadto wykonana zostanie modernizacja istniejącej stacji uzdatniania wody. W/w inwestycje przyczynią się do poprawy jakości wody oraz znacznie poprawią oczyszczanie ścieków bytowych na terenie gminy.*

(akta kontroli str. 3030)

Były Prezes zeznał: *Bariery finansowe były zawsze, brak środków finansowych, problemy zapłaty za energię, za składki ZUS. Obecnie sytuacja finansowa Spółki znacznie się poprawiła, należności finansowe Spółki są regulowane na bieżąco (...). Zawsze brakowało w Spółce osoby, która pod względem prawnym pilnowałaby przepisów (...), związanych z podstawową działalnością Spółki.*

(akta kontroli str. 3125-3126)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Spółka nie prowadziła ksiąg obiektów budowlanych dla oczyszczalni ścieków (wraz ze znajdującymi się na jej terenie obiektami) oraz dla przepompowni wewnątrzzakładowej w okresie odpowiednio przed 5 grudnia 2022 r.⁶³ oraz przed 21 listopada 2023 r.⁶⁴.

Zgodnie z art. 60b ust. 1 i 2 Prawa budowlanego ksiągkę obiektu budowlanego prowadzi się na bieżąco dla każdego budynku oraz obiektu budowlanego

⁶³ Dla głównej przepompowni przy ul. Chyżej, piaskownika, komór osadu czynnego i stabilizacji tlenowej, zadaszonych poletek osadowych, kanalizacji ścieków uzdatnionych.

⁶⁴ Dla budynku przepompowni wewnątrzzakładowej- obiektu technicznego oczyszczalni ścieków.

niebędącego budynkiem, którego projekt jest objęty obowiązkiem sprawdzenia, o którym mowa w art. 20 ust. 2.⁶⁵

(akta kontroli str. 2876)

Prezes zeznał: *Jak przyszedłem do spółki w 2016 r. nie było księzek obiektów budowlanych. Gmina też ich nie posiadała. Około 2022-2023 r. zleciłem założenie księzek obiektów budowlanych dla oczyszczalni i przepompowni oraz innych obiektów będących w użyczeniu, dot. sieci wodociągowych, hydroforni.*

(akta kontroli str. 3125)

2. W latach 2022-2025 Spółka nie dokonywała okresowych pięcioletnich kontroli budowlanych użytkowanych sieci kanalizacyjnych znajdujących się na terenie gminy Recz.

Stosownie do art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej, co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego.

(akta kontroli str. 2646-2647)

Były Prezes zeznał: *Nie wiemy w jakim stanie jest generalnie sieć sanitarna. (...) W 2025 r. planowałem przeglądy okresowe pięcioletnie tych sieci, których już nie zdążyłem przeprowadzić ze względu na odwołanie mnie z funkcji prezesa.*

(akta kontroli str. 3120, 3125)

3. W okresie objętym kontrolą, do czasu otwarcia nowej stacji zlewnej, (tj. do 15 listopada 2023 r.) Spółka przyjmowała dowożone wozami asenizacyjnymi nieczystości ciekłe w punktach niespełniających wymogów określonych w rozporządzeniach o stacjach zlewnych. Ścieki zrzucone były do przykrywanej metalowym wiekiem studni i pompowane do oczyszczenia.

Zgodnie z § 3 pkt 1-3 ww. rozporządzeń przy zrzucie powinien być zapewniony pomiar objętości dowożonych nieczystości ciekłych, hermetyczny zrzut nieczystości ciekłych oraz separowanie zanieczyszczeń stałych. Część zrzutów (dot. zrzutów dokonywanych na terenie oczyszczalni) nie była opomiarowana przez przepływomierz znajdujący się przy ul. Chyżej. Spółka w swojej sprawozdawczości do WIOŚ i Wód Polskich w zakresie ilości i jakości ścieków, jak i w oświadczeniach do Wód Polskich składanych w celu naliczenia opłat nie uwzględniała ilości zrzucanych tam nieczystości. Ścieki były dowożone na teren oczyszczalni, bez opomiarowania, w sytuacjach awaryjnych, w przypadku czyszczenia zbiornika przepompowni głównej i prac konserwacyjnych pomp. Umowa zawarta z największym z dostawców 17 maja 2022 r. wskazywała teren oczyszczalni jako miejsce odbioru nieczystości płynnych.

(akta kontroli str. 1119-1123, 1948-1952, 3073-3086)

Były Prezes zeznał: *Na ul. Chyżej zrzuty były rejestrowane przez przepływomierz, a na oczyszczalni (Szumin) nie były rejestrowane przez przepływomierz. Nie zwróciłem uwagi, że te ścieki (nierejestrowane z Szumina) nie są uwzględniane w sprawozdawczości. Ścieki które były dowożone przez naszego pracownika (ZUH Komunalnik) były zlewane na ul. Chyżej. Natomiast pozostali przedsiębiorcy na Szumin do czasu remontu. Jak zaczął się remont na ul. Chyżej (...), to wtedy wszyscy zrzucali nieczystości do studzienki na ul. Chyżej.*

(akta kontroli str. 3122)

Prezes wyjaśnił: *Na terenie oczyszczalni zrzuty dokonywane były awaryjnie podczas gdy zbiornik przepompowni głównej był czyszczony lub dokonywane były prace*

---

⁶⁵ Przed 1 stycznia 2023 r. obowiązek prowadzenia książki obiektu regulował art. 64 Prawa budowlanego.

konserwacyjne pomp przy punkcie zlewnym przy ulicy Chyżej. Ścieki zrucane do studzienki przy ulicy Chyżej rejestrowane były przez przepływomierz. Ilość ścieków dowożonych doliczana była do ogólnej ilości ścieków dopływających do oczyszczalni (...) W umowach zawartych z przedsiębiorcami podawany był adres oczyszczalni. Studnie, do której następowały zrzuty ścieków wskazywane były w terenie lub informacje ustalane były telefonicznie. Nieopomiarowane ścieki zrucane przy ulicy Szumin nie zostały ujęte do danych. Jednocześnie (...) ścieków zrzucanych awaryjnie, niedoliczonych do ilości głównej w 2022 r. było ok. 175m³.

(akta kontroli str. 3129-3130, 3343-3344)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami oraz uwzględniając działania podjęte w trakcie kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Wprowadzenie Regulaminu organizacyjnego Spółki.
2. Ubezpieczenie od wszystkich ryzyk użyczonej Spółce oczyszczalni i infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.
3. Przeprowadzenie inwentaryzacji posiadanych sieci kanalizacyjnych w celu ustalenia ich dokładnego położenia i długości.
4. Podjęcie działań celem uzyskania wymaganych przepisami Prawa wodnego pozwoleń wodnoprawnych na usługę wodną polegającą na odprowadzaniu do wód lub do urządzeń wodnych - wód opadowych lub roztopowych.
5. Podjęcie skutecznych działań mających na celu wyeliminowanie zjawiska przedostawania się na powierzchnię nieczystości z kanalizacji sanitarnej w okresach ulewnych deszczy.
6. Opracowanie wieloletniego planu rozwoju i modernizacji.
7. Uwzględnianie w wydawanych warunkach technicznych przyłączenia do sieci kanalizacji, zapisów dotyczących jakości odprowadzanych ścieków, zgodnie z regulaminem dostarczania wody i odprowadzania ścieków.
8. Wprowadzenie w umowach o wywóz nieczystości płynnych zapisów mających na celu zabezpieczenie przed odprowadzaniem substancji, które mogłyby powodować zagrożenie dla urządzeń kanalizacyjnych i środowiska naturalnego.
9. Zawarcie w umowach o wprowadzanie nieczystości do stacji zlewnych obligatoryjnych zapisów wynikających z rozporządzenia o stacjach zlewnych.
10. Przeprowadzanie regularnych kontroli ilości i jakości odprowadzanych ścieków oraz kontroli przestrzegania warunków ich wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych, a także kontroli realizacji obowiązków określonych w umowach o odprowadzanie ścieków i o wprowadzanie nieczystości ciekłych do stacji zlewnej.
11. Zapewnienie prawidłowej realizacji obowiązków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym dotyczącym oczyszczalni poprzez:
  - a) podjęcie działań mających na celu zmianę pozwolenia w zakresie miejsca poboru próbek,
  - b) pobieranie próbek ścieku oczyszczonego proporcjonalnie do przepływu,
  - c) odnotowywanie w zeszycie eksploatacji oczyszczalni odczytów przepływomierza oraz wyników przeprowadzonych analiz próbek ścieków.
12. Przekazywanie do właściwych organów wyników badań odprowadzanych do ziemi wód popłucznych z SUW w Kraśniku, zgodnie z art. 304 ust. 1 pkt 1 oraz

oświadczeń, o których mowa art. 552 ust. 2a pkt. 2 i ust. 2b pkt 1 Prawa wodnego.

13. Terminowe przekazywanie do właściwych organów wyników badań oczyszczonych ścieków odprowadzanych z oczyszczalni oraz SUW.

14. Przesyłanie do WIOŚ wyników badań wód popłucznych w układzie i formie wynikającym z rozporządzenia w sprawie formy i układu wyników.

15. Złożenie do Wód Polskich korekty oświadczenia, o którym mowa w art. 552 ust. 2a pkt 2 i ust. 2b pkt 1 Prawa wodnego za III kwartał 2024 r., ze wskazaniem prawidłowych ilości odprowadzonych ścieków i wartości zanieczyszczeń.

16. Zapewnienie przeprowadzenia okresowych kontroli budowlanych użytkowanych sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej, zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 21 maja 2025 r.

Kontroler

Hubert Szreder

Starszy inspektor k. p.

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Szczecinie

Dyrektor

z up. Bogusław Wójcik

p.o. Wicedyrektor

/podpisano elektronicznie/